Hakemli Makale **GSÜHFD**, 2022; 1: 1103-1139

İCRA - İFLÂS HUKUKUNDA KÖTÜNİYETLİ ŞİKÂYET(*)(**)

Av. **Mehmet Ünsal CANDEMİR**(***)

Öz: Şikâyet kurumu, icra - iflâs organlarının işlemlerine karşı ilgililerin haklarının korunması için tesis edilmiş bir hukuki imkân niteliğindedir. Her hakta olduğu gibi, şikâyet yoluna başvuru hakkının da dürüstlük kuralına uygun bir şekilde kullanılması gerekmektedir. Bununla birlikte şikâyet yoluna, cebri icra organlarının işlemini düzeltmek amacı dışında, takibin diğer tarafına zarar vermek, özellikle de takibi sürüncemede bırakmak amacıyla başvurulması söz konusu olabilmektedir. Bu tür kötüniyetli şikâyetlere hukuki koruma sağlanması beklenmemelidir.

Kötüniyetli şikâyette esas sorun, kötüniyetin varlığının tespitidir. Bunun için öncelikle şikâyette hukuki yararın mevcut olup olmadığı incelenebilir. Keza, şikâyet kurumunun amacı ile bağdaşmayacak türden başvuruların dürüstlük kuralına aykırı kabul edilmesi gündeme gelecektir.

Şikâyet hakkının kötüye kullanımının, şikâyetin reddi ve hatta tazminat yaptırımlarını gündeme getirmesi söz konusu olabilecektir. Bunların dışında ise kötüniyetli dava için öngörülen Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun m. 329 hükmünün şikâyet için de uygulanıp uygulanmayacağının tartışılması gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Şikâyet, Kötüniyet, Dürüstlük Kuralı, Hakkın Kötüye Kullanımı Yasağı, Hukuki Yarar.

(*) Makale Gönderim Tarihi: 14.02.2022 - Makale Kabul Tarihi: 07.03.2022.

(**) Bu makale, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü bünyesinde hazırlanan "Medeni Usûl Hukukunda Kanun Yollarına Kötüniyetle Başvuru" başlıklı yüksek lisans tezinden türetilmiştir.

(***) Avukat, İstanbul Barosu;
İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Özel Hukuk Doktora Öğrencisi, İstanbul, Türkiye (ORCID no: 0000-0001-5798-2867; *unsalcandemir@gmail.com*).

COMPLAINT WITH BAD FAITH IN ENFORCEMENT AND BANKRUPTCY LAW

Abstract: The institution of complaint is defined as a legal remedy admitted to protect the interested parties against the acts of the execution and bankruptcy bodies. The right to complain must be enjoyed within the rule of good faith as well as other rights. Nonetheless, it would be in question that one could file a complaint in order to damage the counterparty s or especially in order to impede the execution process, instead of ensuring the correction of the execution bodies' acts. This kind of complaint shall not be entitled to get legal protection.

The main issue regarding the complaint with bad faith is the determination of the bad faith. With this respect, one can examine the existence of legal interest at first stage. Moreover, the complaints which are not convenient with the objective of the institution are also to be deemed as contrary to the rule of good faith.

The complaint with bad faith can be sanctioned by the dismissal and the compensation as well. Beyond these sanctions, the practice of Article 329 of Code of Civil Procedure must be discussed.

Keywords: Complaint, Bad Faith, Rule of Good Faith, The Interdiction for Abuse of Rights, Legal Interest.

GİRİŞ

İcra - iflâs hukukuna özgü bir hukuki imkân niteliğindeki şikâyet, ilgili kanuni düzenlemede (İİK m. 16/I ve m. 17) ifade edildiği üzere kanuna ya da hadiseye aykırılık teşkil eden icra ve iflâs dairesi işlemlerinin bozulması ya da düzeltilmesini amaçlayan bir kurum niteliğindedir. Her ne kadar Anayasa'nın 36/I. maddesinin *"Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir."* şeklindeki lafzı şikâyet yolunu kapsamıyor gözükse de şikâyetin bir hukuki imkân olması nedeniyle hak arama özgürlüğü ile doğrudan ilişkisi mevcuttur[1]. Nitekim Anayasa Mahkemesi'nin 06.11.2008 tarihli, norm denetimine ilişkin bir kararında icra ve iflâs hukukunda şikâyet ve itiraza ilişkin sınırlandırma getirilmesinin hak arama özgürlüğünü ihlal ettiği ifade edilmiştir[2]. Bununla birlikte hak arama özgürlüğünün hiçbir sınır kabul edilmeksizin tatbiki de söz konusu değildir. Bu

---

1 ÖZEKES Muhammet, **İcra Hukukunda Temel Hak ve İlkeler**, Adalet, Ankara, 2009, s. 127; MUŞUL Timuçin, **İcra ve İflâs Hukuku Cilt I**, 6. Baskı, Adalet, Ankara, 2013, s. 88.

2 AYM 06.11.2008 T. 2004/95 E. 2008/156 K. (RG T. 29.01.2009, S. 27125).

sınırlamalardan bir tanesi dürüstlük kuralı, diğeri ise madalyonun öteki yüzü olan hakkın kötüye kullanılması yasağıdır.

Şikâyet, icra iflâs daireleri ile kanunun öngördüğü ölçüde diğer cebri icra organlarının faaliyetlerine karşı cebri icra prosedürü içerisinde ilgililer için tanınan bir hukuki yol, bir hak niteliğindedir. Dürüstlük kuralı, diğer haklarda olduğu gibi şikâyet hakkının kullanımı için de sınır teşkil etmektedir. Bu sınırlama uygulama açısından da önem arz etmektedir; gerçekten, salt cebri icra prosedürünü akamete uğratma, karşı tarafa zarar verme veyahut haksız menfaat elde etmek amacıyla şikâyet yoluna başvurulduğu görülmektedir.

Öncelikle, başlıkta ve çalışmanın içeriğinde olarak tercih ettiğimiz "kötüniyet" terimi hakkında açıklamada bulunma ihtiyacı hissetmekteyiz. Şikâyet yoluna dürüstlük kuralına aykırı şekilde başvurulması olgusu kanunda tanımlanmadığı gibi bu hususta herhangi bir pozitif düzenlemeye yer verilmiş değildir. Bunun yanında, her ne kadar "kötü niyet" şeklinde ayrı yazımın İİK kapsamında daha çok benimsendiği görülse de "kötüniyet" tıpkı TMK m. 3'ün başlığında yer alan ve kendisinin zıddı olan "iyiniyet" gibi hukuk terminolojisinde kendine özgü bir anlam ifade etmektedir[3]. Ayrıca, 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda da dava hakkının ve kanun yollarına başvuru hakkının kötüye kullanılması hususunda "kötüniyet" terimine başvurulduğu dikkate alındığında, bir hak arama yolu olan şikâyet için de "kötüniyetli şikâyet" kavramını tercih etmekteyiz. Yine de kötüniyetli şikâyet yerine şikâyet hakkının kötüye kullanılması ifadesine başvurulmasında da bir sakınca olmadığı kanaatindeyiz.

Dürüstlük kuralının şikâyet yolu açısından uygulanması hususu, muhtelif açılardan incelenmesi gereken bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır. Konuyu kavramsal açıdan ele almak adına; öncelikle, şikâyetin şekli hukuk disiplini olan ve sıkı bir şekilciliğin hâkim olduğu icra - iflâs hukukuna ait bir kurum olduğu düşünüldüğünde dürüstlük kuralının icra - iflâs hukukundaki tesiri üzerine tartışarak konuya giriş yapmanın doğru olacağı kanaatindeyiz. Ardından şikâyet kurumu ile dürüstlük kuralı arasındaki ilişkinin niteliğini ve muhtelif cihetlerini incelemek gerekecektir. Nihayetinde ise kötüniyetli şikâyetin yani şikâyet hakkının kötüye kullanımının icra - iflâs hukuku açısından ifade ettiği anlamı ve kötüniyetli şikâyet teşkil eden bazı halleri değerlendireceğiz.

---

[3] YILMAZ Ejder, **Hukuk Sözlüğü**, 9. Baskı, Yetkin, Ankara, 2005, s. 1011.

I. GENEL OLARAK ŞİKÂYET KURUMUNUN DÜRÜSTLÜK KURALI AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

1. Dürüstlük Kuralının İcra- İflâs Hukukundaki Yeri

Türk Medeni Kanunu'nun 2. maddesinde düzenlenen ve esas itibarıyla bir maddî hukuk normu olarak kabul edilen dürüstlük kuralının başlıca uygulama alanı, mezkûr maddede de ifade edildiği üzere hakların kullanımı ile borçların ifasıdır. Bununla birlikte genel hukuk ilkesi niteliğindeki bu kuralın hukukun diğer alanlarında da tatbik edileceğini söylemek gerekir.

Şekli hukuk dalı olan medeni usûl hukukunda dürüstlük kuralının uygulama alanı bulacağı hususu XX. yüzyılın başı itibarıyla ekseriyetle kabul edilmiştir[4]. Bu kabul, mevzuat nazarında ise 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 29. maddesiyle tahkim edilmiştir. Keza HMK m. 39'un kaynağını teşkil eden, 2008 yılında kabul edilen İsviçre Medeni Yargılama Kanunu'nun (CPC) 52. maddesi yargılamanın taraflarının dürüstlük kuralına (bonne foi) uygun davranması gerektiğini belirtmektedir. Yine de medeni usûl hukukuna hâkim olan şekilcilik ilkesi dürüstlük kuralının son derece tali ölçüde uygulanmasına yol açmaktadır[5]. Dürüstlük kuralının tamamlayıcı ve ikincil niteliği, yani ancak kanun koyucunun sessiz kaldığı durumlarda uygulama alanı bulacağı göz önüne alındığında[6], taraflar arasındaki ilişkinin çok daha ayrıntılı ve emredici hükümlerle tanzim edildiği medeni usûl hukukunda bu kuralın doğrudan uygulama alanı daralmaktadır[7].

Dürüstlük kuralının diğer bir şekli hukuk dalı olan icra-iflâs hukuku ile ilişkisini iki yönden ele almanın doğru olacağını düşünmekteyiz. Birincisi, dürüstlük kuralının icra-iflâs hukukuna genel anlamda etki edip etmediği hususunun saptanmasıdır. İkincisi ise dürüstlük kuralının icra-iflâs huku-

---

4 GULDENER Max, "Hukuk Muhakemeleri Usûlünde Afaki Hüsnüniyet Esası", (Çev: Tahir Çağa), **AÜHFD**, 1946/2, ss. 647-667; Dürüstlük kuralının medeni usûl hukukunda uygulanacağı hususunun kabulüne ilişkin sürecin tarihsel gelişimi için bkz. ARSLAN Ramazan, **Medeni Usûl Hukukunda Dürüstlük Kuralı**, Ankara, S Yayınları, 1989, s. 3 - 20.

5 CANDEMİR Mehmet Ünsal, **Medeni Usûl Hukukunda Kanun Yollarına Kötüniyetle Başvuru**, Sümer, İstanbul, 2022, s. 38-39.

6 SCHWARZ Andreas B., **Medeni Hukuk Dersleri, (Çev: Dr. Hıfzı Veldet)**, Marifet Matbaası, İstanbul, 1935, s. 236 - 238; EDİS Seyfullah, **Medeni Hukuka Giriş ve Başlangıç Hükümleri**, Sevinç Matbaası, Ankara, 1979, s. 284 - 285; İMRE Zahit, **Medeni Hukuka Giriş**, İstanbul 1971, s. 301; OĞUZMAN M. Kemal / BARLAS Nami, **Medeni Hukuk**, 22. Bası, Vedat, İstanbul, 2016, s. 290

7 Usûl hukuku açısından karş. ARSLAN **Dürüstlük**, s. 47 - 62.

kunda yedek hukuk kuralı olarak uygulama alanı bulup bulamayacağının incelenmesidir.

Birinci meselenin cevabı, ikincisine göre nispeten basit ve kabule şayan niteliktedir. Dürüstlük kuralının diğer hukuk alanlarında olduğu gibi icra - iflâs hukukuna etki ettiği düşüncesi Türk doktrininde kabul edilmektedir[8]. Bu etkiye örnek olarak ise İİK'da yer alan ve dürüstlük kuralının yansıması olarak değerlendirilen yaptırım hükümlerini söyleyebiliriz[9]. İsviçre Hukuku'nda ise bu düşünce anayasal dayanak ile taçlandırılmaktadır. Dürüstlük kuralının tüm hukuk alanlarında uygulanacağı hususu 18 Nisan 1999 tarihli İsviçre Federal Anayasası'nın 5/III maddesinde açıkça düzenlenmektedir. Bu hükme göre devlet organlarının ve maddî hukuk kişilerinin dürüstlük kuralına uygun davranması gerekmektedir.

Dürüstlük kuralının icra-iflâs hukukunda yedek hukuk kuralı olarak uygulanıp uygulanmayacağı konusunda ise bu denli kolay bir şekilde cevap verilmesi doğru değildir. Esas itibarıyla İİK'da yer alan ve dürüstlük kuralının yansıması olarak kabul edilen düzenlemeler, neticede pozitif hukuk hükümleridir. Dolayısıyla dürüstlük kuralına aykırı kabul edilebilecek durumlarda bunlara ilişkin İİK'nun özel nitelikteki hükümlerinin uygulanması, aynı zamanda yedek hukuk kuralı olarak dürüstlük kuralının da tatbik edilmiş olduğu anlamına gelmemektedir.

Bunun dışında, TMK m. 5'te yer alan *"Bu Kanun ve Borçlar Kanununun genel nitelikli hükümleri, uygun düştüğü ölçüde tüm özel hukuk ilişkilerine uygulanır."* hükmünün, dürüstlük kuralının icra-iflâs hukukunda doğrudan uygulanmasına imkan sağlayıp sağlamadığı hususu üzerine düşünülmelidir[10]. Kanaatimizce, TMK m. 5'te yer verilen "özel hukuk ilişkisi" ifadesi taraflar arasında doğrudan kurulan bir ilişkiye işaret etmektedir. Oysaki icra-iflâs hukukunda taraflar (alacaklı ve borçlu) arasındaki ilişki, resmi nitelikteki bir cebri icra organı vasıtasıyla (icra dairesi gibi) kurulmaktadır. Ayrıca

---

8 BELGESAY Mustafa Reşit, **İcra ve İflâs Hukuku**, Marifet Basımevi, İstanbul, 1945, s. 26 - 27; BERKİN Necmeddin, **İcra Hukuku Dersleri**, 2. Bası, Hamle Matbaası, İstanbul, 1969, s. 14; UMAR Bilge, **İcra ve İflâs Hukukunun Tarihi Gelişmesi ve Genel Teorisi**, İstiklal Matbaası, İzmir, 1973, s. 219 (İcra ve İflâs); EDİS, s. 295 - 296; PEKCANITEZ Hakan / ATALAY Oğuz / SUNGURTEKİN ÖZKAN Meral / ÖZEKES Muhammet, **İcra ve İflâs Hukuku Ders Kitabı**, 7. Bası, On İki Levha, İstanbul, 2020, s. 28; ARSLAN, s. 134; ÖZEKES, **İlkeler**, s. 87; AŞIK İbrahim, **İcra Sözleşmeleri**, Turhan Kitabevi, Ankara, 2005, s. 32.

9 Örneğin İİK m. 67/II, m. 68a/VII, m. 72/V, m. 97/II, m. 170/IV, m. 308/f.

10 KARSLI Abdurrahim**, İcra ve İflâs Hukuku**, Alternatif Yayıncılık, 4. Bası, İstanbul, 2014, s. 47.

cebri icra faaliyetinin de esas itibarıyla resmi organlar eliyle yürütülen, kamusal nitelik gösteren bir faaliyet olduğu da dikkate alınmalıdır[11]. Bununla birlikte her ne kadar kamu hukuku ilişkisi söz konusu olduğunda dürüstlük kuralının, TMK m. 5'in atfı nedeniyle uygulanması mümkün görülmese de bu defa, hukukun genel ilkesi olarak uygulama alanı bulabileceği ifade edilebilir[12].

Bu noktada öncelikle icra - iflâs hukukunun niteliğini göz önünde bulundurmamız gerekmektedir. İcra - iflâs hukuku ise medeni usûl hukukuna nazaran şekilciliğin çok daha sıkı bir şekilde tesir ettiği bir disiplin hüviyetindedir. Gerçekten icra - iflâs hukuku açısından kanun koyucunun kanun, yönetmelik ve nizamname yoluyla tüm cebri icra safhalarını ve yapılacak işlemlerin şekil ve usûllerini en ince ayrıntıları ile düzenlediği görülmektedir[13]. Ayrıca HMK m. 29'daki düzenlemenin aksine İİK'da, dürüstlük kuralının icra-iflâs hukukunda uygulanacağına ilişkin pozitif hukuk hükmü de bulunmamaktadır. Haliyle hukukumuzda dürüstlük kuralının tamamlayıcı bir genel hukuk normu olarak icra - iflâs hukukunda uygulanmasına dayanak teşkil edecek bir pozitif hukuk hükmü olduğunu söyleyemeyiz. Öyle ki Yargıtay'ın bazı kararlarında icra hukukunda kural olarak dürüstlük kuralının doğrudan uygulama alanı bulmayacağı düşüncesinin özellikle belirtildiği görülmektedir[14].

Dürüstlük kuralının icra-iflâs hukukunda tamamlayıcı hukuk kuralı olarak uygulanmasındaki zorluğun sebebi, kuralın ve icra-iflâs hukukunun doğasının uyuşmamasından değil, icra-iflâs hukukundaki ayrıntılı yasal düzenlemeler sebebiyle maddî hukuk alanında olduğu kadar tamamlayıcı hukuk kuralına ihtiyaç duyulmamasıdır. Ayrıca, TMK m. 2/II'de yer verilen hakkın kötüye kullanımı yasağının sadece maddî hukuka taalluk eden haklar için

---

[11] ÜSTÜNDAĞ Saim, **İcra Hukukunun Esasları**, 8. Bası, İstanbul, 2004, s. 9; cebri icra hukukunun hem kamu hem de özel hukuk özelliği gösteren ayrı bir hukuk dalı olduğu hakkında bkz. BELGESAY, **İcra**, s. 7 - 8; BERKİN, s. 12.

[12] DURAL Mustafa/ SARI Suat, **Türk Özel Hukuku Cilt I: Temel Kavramlar ve Medeni Hukukun Başlangıç Hükümleri**, Filiz, İstanbul, 2018, s. 116.

[13] ERMENEK İbrahim**,** "Medeni Usûl Hukukunda Şekilcilik", **GÜHFD**, Sayı: 2000/1-2, s. 154 (ss. 142 - 180).

[14] *"Genel olarak icra hukukuna dair itiraz ve şikâyetlerde Türk Medeni Kanunu'nun 2. maddesinin uygulanma kabiliyeti yoktur. Ancak yukarda belirtilen diğer yasa maddeleri göz önüne alındığında bu tip olaylarla sınırlı kalmak üzere objektif iyi niyet kurallarının gözardı edilmemesi gerekir."* Y. HGK, E. 2014/611 K. 2016/492, 6.4.2016; Y. 8. HD E. 2017/14177 K. 2017/14764, 8.11.2017; Y. 12. HD E. 2012/18690 K. 2012/25539, 10.9.2012 (Lexpera).

değil, tüm hakların kullanımında bir sınırlama getirdiğinin kabulü gerekir. Kaldı ki TMK m. 2 hükmünün yedek hukuk kuralı olarak uygulanmasının engelleyecek bir düzenleme de mevcut değildir. Bu hususlar dikkate alındığında dürüstlük kuralının tamamlayıcı hukuk normu olarak da icra-iflâs hukukunda uygulama alanı bulacağını söyleyebiliriz[15]. Nitekim, Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun 26.5.2017 tarihli, ilama dayalı ilamsız takip yapılmayacağına ilişkin, içtihadı birleştirme kararında tarafların icra hukukundan kaynaklı haklarını kötüye kullanımının engellenmesi konusunda son derece güncel bir örnek sergilemektedir[16]. Bu içtihadı birleştirme kararı, dürüstlük kuralı ve hakkın kötüye kullanılması yasağının icra-iflâs hukukunda tamamlayıcı hukuk kuralı olarak kullanımının önündeki engelleri ortadan kaldırmış gözükmektedir.

Dürüstlük kuralının icra hukukundaki uygulama alanının belirlenmesinde odak noktası olarak takip işlemlerinin, özellikle de taraf takip işlemlerinin esas alındığı görülmektedir. Bu durum gayet doğaldır; şöyle ki taraf takip işlemleri kanunun icra takibinin tarafları olan alacaklı ve borçlulara tanıdığı hak ve yetkilere dayalı olarak kullanılmaktadır. Örneğin en temel taraf takip işlemi olan takip talebinin, dürüstlük kuralına aykırı biçimde dermeyan edilmemesi gerekmektedir. İİK m. 67/II'de düzenlenen, itirazın iptalinde kötüniyet tazminatı, İİK m. 72/VI hükmünde menfi tespit davasının açılmasına sebep olan takibin haksız ve kötüniyetli olması durumunda alacaklının borçlunun zararından mesul kılınması yönündeki hükümler alacaklının takip hakkını kötüye kullanmasını engellemeye yöneliktir[17]. Aynı şekilde borçlunun da kanunun kendisine tanıdığı itiraz hakkını (borca, imzaya itiraz) dürüstlük kuralına uygun biçimde ileri sürmesi beklenmektedir[18]. Bunun yanında, dürüstlük kuralının uygulama alanı yalnız icra ve iflâs takipleri ile iflâs prosedürü ile sınırlı değildir. Konkordato, dürüstlük kuralının ciddi bir

---

15 UMAR**, İcra- İflâs**, s. 221.

16 *"İkinci sorun sırf alacağın dayandığı kararın şekli anlamda kesinleşmesi sürecinde haciz baskısından korunmak ve olası ödemenin geri alınmasındaki güçlükten kurtulmak isteyen borçlunun itirazı nedeniyle (itirazın iptali veya kaldırılması yargılaması sonunda) yüzde yirmi oranında icra inkar tazminatı ile sorumlu tutulmasının (İİK.m. 67-68) yarattığı haksızlık duygusudur. Alacaklının bu yöntemi seçmesinin hakkın kötüye kullanılması yasağı (TMK.m.2) kapsamında kaldığı tartışmasızdır. Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 29'uncu maddesi hukuk yargılaması usulünde de dürüstlük kuralının uygulanacağını hüküm altına almıştır; bu ilkenin icra ve hukukunda da cari olduğu her türlü tereddütten uzaktır."* Y İBHGK, E. 2017/2 K. 2017/3, 26.5.2017 (RG T. 21.7.2017 S. 30130).

17 PEKCANITEZ/ATALAY/SUNGURTEKİN ÖZKAN/ÖZEKES, s. 28.

18 ÖZEKES, **İlkeler**, s. 88.

biçimde uygulama alanı bulduğu bir disiplindir. Hem konkordato talebinde hem de borçlunun mühlet içindeki faaliyetlerinde dürüstlük kuralı doğrudan tatbik edilmektedir[19].

Takibin taraflarına icra takibi sırasında sağlanan hukuki imkânlar taraf takip işlemlerine muhalefetle sınırlı değildir. Takibin tarafları ile takip işlemlerinden menfaatleri etkilenen üçüncü kişilere kanunun başka hukuki imkanlar tanıdığı öngörülmektedir. Bu doğrultuda kanun bazı durumlar için takibin taraflarına ve üçüncü kişilere icra hukukuna özgü dava açma imkanları tanımıştır. İtirazın iptali davası (m. 67), menfi tespit davası (m. 72), istihkak davası (m. 97), hacze iştirak davası (m. 101), sıra cetveline itiraz davası (m. 142/II), iflâsta sıra cetveline itiraz davası (m. 235) gibi birçok icra ve iflâs hukukuna özgü davayı bu kapsamda gösterilebilir. Bu davaların bazıları için kanun koyucu, kötüniyetle davanın ikamesine özel nitelikte yaptırımlar öngörse de genel olarak bu davaların dürüstlük kuralı ile ilişkisi dava hakkının kötüye kullanılması konusunu ilgilendirmektedir.

Tüm bunların yanında, icra - iflâs hukukuna özgü, temel nitelikte bir hukuki imkân mevcuttur: Şikâyet. İcra ve iflâs daireleri ile diğer icra ve iflâs organlarının, hukuka veya hadiseye uygun olmaması nedeniyle başvurulan bir hukuki yol niteliğindeki şikâyet yolu da en nihayetinde hak arama özgürlüğü çerçevesinde takibin taraflarına ve hatta hukuki yararı bulunan üçüncü kişilere tanınmış bir haktır. Dolayısıyla bu şikâyet hakkının kullanımının da dürüstlük kuralına tâbi olduğunun kabulü gerekmektedir.

2. Dürüstlük Kuralı ile Şikâyet Arasındaki İlişki

Dürüstlük kuralı ile şikâyet arasında çift yönlü bir ilişkinin varlığından bahsetmek mümkündür. Bir tarafta şikâyet, dürüstlük kuralına aykırı nitelikteki icra takip işlemleri ile dolaylı yoldan taraf işlemlerinin denetlenmesi için esas hukuki yolu teşkil etmektedir. Neticede taraf işlemleri de büyük oranda bir icra takip işleminin gerçekleştirilmesi için yapılmaktadır[20]. Dolayısıyla, dürüstlük kuralına taraf takip işlemi doğrultusunda gerçekleştirilen bir icra takip işleminin şikâyet yoluyla denetimi aynı zamanda ilgili taraf

---

[19] ARSLAN, **Dürüstlük**, s. 141; ATALI Murat/ ERMENEK İbrahim / ERDOĞAN Ersin, **İcra ve İflâs Hukuku**, 4. Bası, Yetkin, Ankara, 2021, 633 - 634.

[20] UMAR, **İcra ve İflâs**, s. 220; Bununla birlikte takibin taraflarının birbirlerine zarar verme amacıyla yaptığı işlemler dürüstlük kuralına aykırı olsa dahi doğrudan şikâyetin konusunu teşkil etmeyecektir (POSTACIOĞLU İlhan E., **İcra Hukuku Esasları**, Fakülteler Matbaası, İstanbul, 1982, s. 58).

takip işleminin de denetlenmesine vesile olmaktadır. Keza ihaleye fesat karıştırılması gibi taraf takip işlemi niteliğinde olmayan, ancak icra takip işlemine tesir eden dürüstlük kuralına aykırı eylemler de şikâyet yolu ile denetlenmektedir[21].

Dürüstlük kuralının, İİK m. 16'da ifade edilen şikâyet sebebi olarak kabul edilen kanuna aykırılık nedeniyle şikâyet incelemesinde uygulama alanı bulduğunu söylenebilecektir. Maddenin lafzında geçen "kanuna muhalif olma" sadece İcra ve İflâs Kanunu'nu ya da icra-iflâs hukukuna ilişkin diğer yasal düzenlemeleri değil, maddî hukuka ilişkin kanunlarda yer alan icra - iflâs hukukuna ilişkin hükümleri de ihtiva etmektedir[22]. Bununla birlikte hadiseye uygun olmama durumu da aynı zamanda dürüstlük kuralına aykırılık teşkil edebilir. Aynı şekilde icra memuruna takdir hakkının tanındığı hususlarda takdir hakkının kötüye kullanımı da şikâyet sebebi olarak kabul görmektedir[23].

Özetle, şikâyet yolu gerek takibin tarafları, gerekse icra-iflâs daireleri ile diğer icra ve iflâs organlarının işlemlerinin dürüstlük kuralına uygunluğunun denetiminde başvurulan başlıca hukuki yol niteliğindedir.

Dürüstlük kuralı ile şikâyet arasındaki ilişkinin diğer yönünü ise şikâyet başvurusunun dürüstlük kuralına uygunluğu teşkil etmektedir. Yukarıda belirttiğimiz üzere şikâyet başvurusunun dürüstlük kuralına uygun şekilde gerçekleştirilmesi gerekir. Aksi durumda şikâyete konu icra takip işlemi kanuna ve hadiseye uygun olmasa dahi şikâyet başvurusunda hakkın kötüye kullanımı gündeme gelebilecektir. Bu bakımdan, bir taraftan şikâyet dürüstlük kuralına uygunluğa ilişkin denetim yoluyken diğer taraftan dürüstlük kuralı da şikâyet yoluna ilişkin bir denetim vasıtası niteliği taşımaktadır.

---

[21] İhaleye fesat karıştırma olarak nitelendirilen birçok eylem aynı zamanda dürüstlük kuralına aykırılık teşkil etmektedir. Yargıtay'ın ihaleye fesat karıştırmanın tanımına yer verdiği kararlarında bu husus açıkça vurgulanmaktadır. *"İİK'nun 134/2. maddesi göndermesi ile uygulanması gereken Türk Borçlar Kanunu'nun 281. maddesi uyarınca kanuna veya ahlâka (adaba) aykırı şekilde ihaleye fesat karıştırılmış olması ihalenin feshi sebebidir. İhalenin amacına ulaşmasını ve malın gerçek değerine satılmasını, ihalenin sağlıklı ve normal şartlarda yapılmasını engelleyici, dürüstlük kuralları ile bağdaşmayan davranışlarda bulunulması ve ihaleye katılıma engel olunması ihaleye fesat niteliğindedir."* Y. 12. HD, E. 2021/230 K. 2021/3019, 17.3.2021 (Lexpera)

[22] ÜSTÜNDAĞ s. 47; KARSLI, **İcra- İflâs**, s. 79; ERARD Pauline, C**ommentaire Romand Poursuite et Faillite**, Helbing Lichtenhahn Verlag, Basel, 2005, Art. 17, N. 17.

[23] UMAR, **İcra ve İflâs**, s. 220; YILDIRIM M. Kamil/ YILDIRIM Nevhis Deren, **İcra ve İflâs Hukuku**, Beta Yayıncılık, 7. Baskı, İstanbul, 2016, s. 33.

II. ŞİKÂYET HAKKININ KÖTÜYE KULLANILMASI (KÖTÜNİYETLİ ŞİKÂYET)

1. Genel Olarak

Şikâyet, icra takip işlemlerine karşı alacaklı, borçlu ve işlemden etkilenen üçüncü kişilere tanınmış bir hukuki imkân olmakla birlikte bu çareye her icra takip işlemine karşı, herkes tarafından başvurulabileceğinin kabulü mümkün değildir. Şikâyetin hukuka uygun bir takip işlemine karşı yapılması yahut şikâyette bulunan tarafın hukuki yararının bulunmaması halinde haksız bir şikâyet söz konusu olur ve böyle bir şikâyetin icra mahkemesince reddi gerekir.

Öte yandan haksız şikâyet başvurusu ile kötüniyetli şikâyeti birbirinden ayırt etmek gerekmektedir. Kötüniyetli şikâyette şikâyet eden taraf, şikâyete hakkı olmadığını bilmekte ya da bilebilecek durumda olmaktadır, veyahut şikâyet yoluna icra takibini akamete uğratmak başta olmak üzere icra takip işleminin düzeltilmesi ya da iptali dışında sair bir amaç nedeniyle tevessül etmektedir. Bununla birlikte TMK m. 2/II'nin lafzında da belirtildiği üzere hakkın kötüye kullanımının (kötüniyetin) "açıkça" mevcut olması aranmalıdır. Kötüniyetin tespiti, şikâyetçi taraf yönünden "niyet okuması" faaliyeti olarak görülmemelidir.

Kötüniyetli şikâyet, bir olgu olarak mevcut olsa da İİK'da müstakil bir kavram olarak düzenlenmediği gibi herhangi bir yaptırıma da bağlanmamıştır. Mehaz Kanun olan İsviçre Para Alacaklarının Takibi ve İflâs Kanunu'nda (İsvİİK) ise kötüniyetli şikâyete ilişkin açık hüküm bulunmaktadır. İsvİİK m. 20*a*/V uyarınca kötüniyetli veya takibi sürüncemede bırakma amacı taşıyan şikâyet başvurusunu gerçekleştiren tarafın 1.500 İsviçre frangı para cezası yaptırımı ile harç ve masrafları ödemeye mahkûm edileceği düzenlenmiştir. İsvİİK uyarınca şikâyet başvurusu ücretsizdir. Ancak kötüniyetli şikâyet başvuruları bunun istisnasını teşkil etmektedir[24].

Haksız şikâyet başvurusu kavramının genel olarak kötüniyetli şikâyeti de ihtiva ettiğini söyleyebiliriz. Kötüniyetli şikâyetin hasıl olduğu birçok

---

[24] DIETH Marcus / WOHL Georg J., **Kurzkommentar Schuldbetreibungs- und Konkursgesetz SchKG,** (Herausgeber: Daniel HUNKELER), 2. Auflage, Helbing Lichtenhahn Verlag, Zurich, 2014 Art. 20a, N. 15; COMETTA Flavio / MÖCKLİ Urs, **Basler Kommentar Bundesgesetz über Schuldbetreibung und Konkurs**, 3. Auflage, Basel, 2021, Art. 20a, N. 10; ERARD, **CR LP**, Art. 20a, N. 42-45.

durumda şikâyete konu icra takip işlemi gerçekte hukuka uygun nitelikte olmaktadır. Bununla birlikte şikâyetin kabule şayan olması için salt şikâyete konu işlemin hukuka ya da hadiseye aykırı olması yeterli değildir. Aynı zamanda şikâyette bulunan tarafın hukuki yararının da bulunması gerekmektedir[25]. Şikâyette bulunan kişinin salt hukuka aykırılığı tespit ettirmeyi amaçlaması halinde hukuki yarardan bahsedilemez[26].

Benzer şekilde, şikâyete konu edilemeyecek bir karara karşı da şikâyet yoluna başvurulmasında hukuki yarar bulunmamakta olup bu şekilde bir başvuru dürüstlük kuralı ile bağdaşmıyorsa kötüniyetli addedilecektir. İsviçre Federal Mahkemesi'nin adi konkordato sürecindeki borçlular hakkında bir kararına konu olayda, komiser heyeti, komiser ücretinin ödenmemesi nedeniyle mühletin uzatılmaması yönünde rapor vermişlerdir. Borçlu vekili, kanunen şikâyet yoluna başvuru hakkı tanınmamasına rağmen komiser ücretine karşı şikâyet yoluna başvurmuştur. Federal mahkeme, borçlu vekilinin hukuk doktoru olduğunu vurgulayarak açık olmayan şikâyet yoluna başvurunun dürüstlük kuralına aykırı olduğunu tespit etmiştir[27].

Kötüniyetli şikâyetin asıl teşhis edilmesi gereken durumlar, şeklen kabule şayan bir şikâyetin var olduğu, ancak şikâyete konu işlemdeki hukuka aykırılığın şikâyeti gerçekleştiren tarafa herhangi bir somut zararının bulunmadığı hallerdir[28]. Genellikle bu tür başvurularda şikâyet eden taraf, icra hukukuna hâkim olan şekilcilik ilkesini kötüye kullanmaktadır. Tipik bir örnek olarak, şikâyet edenin kendisi dışındaki diğer ilgililere satış ilanının yapılmamasını ihaleyi fesih sebebi yapmasını gösterilebir[29]. Diğer bir örnek

---

[25] BELGESAY, **İcra**, s. 93; BERKİN, s. 160; POSTACIOĞLU, s. 58; ÜSTÜNDAĞ, s. 49; KURU Baki, **İcra ve İflâs Hukuku El Kitabı**, 2. Bası, Adalet, Ankara, 2013, s. 106; YILMAZ Ejder, **İcra ve İflâs Kanunu Şerhi**, Yetkin Yayınları, Ankara, 2016, s. 102; PEKCANITEZ Hakan / SİMİL Cemil, **İcra - İflâs Hukukunda Şikâyet**, 2. Baskı, Vedat, İstanbul, 2017, s. 231 vd.; PEKCANITEZ/ATALAY/SUNGURTEKİN ÖZKAN/ÖZEKES, s. 62.

[26] PEKCANITEZ/SİMİL, s. 234.

[27] ATF 120 III 107.

[28] Böyle bir durumda, zararı bulunmayan şikâyet eden tarafın hukuki yararından da bahsedilemez (ARSLAN Ramazan/ YILMAZ Ejder/ TAŞPINAR AYVAZ Sema/ HANAĞASI EMEL, **İcra ve İflâs Hukuku**, 5. Baskı, Yetkin, Ankara, 2019 s. 79).

[29] *" Satış ilanı tebligatının usulsüzlüğü nedeniyle ihalenin feshini isteme hakkı, sadece kendisine usulüne uygun tebligat yapılmayan ilgilisine aittir. İhalenin feshini isteyen şikâyetçi borçlu... ... Ltd. Şti.'nin, kendisi dışındaki diğer ilgililere satış ilanının tebliğ edilmediği hususunu, ihalenin feshi sebebi olarak ileri sürmesi mümkün olmadığı gibi, kendisine ya da vekiline yapılan tebligatın usulsüz olduğunu da, ayrıca ve açıkça ileri sürmediği sürece, bu husus kamu düzeninden olmadığından mahkemece resen fesih nedeni olarak incelenemez."* Y. 12. HD E. 2019/10594 K. 2019/14552, 10.10.2019 (Lexpera)

olarak, İİK m. 58'e göre takip talebinde bulunması gereken alacaklı veya vekilinin banka hesap bilgilerinin mevcut olmamasının şikâyet sebebi olarak ileri sürüldüğü durumda, görünürde kanuna aykırılık söz konusudur, ancak bu aykırılık borçlunun hiçbir hakkına zarar vermemektedir. Dolayısıyla görünürde haklı olan bu şikâyet dürüstlük kuralına aykırılık teşkil ettiğinden reddedilebilecektir[30].

Kötüniyetli şikâyetin kanun nezdinde düzenlendiği İsviçre'de, başta şikâyetin salt takibi sürüncemede bırakmak amacıyla gerçekleştirilmesi olmak üzere, bir şikâyetin dürüstlük kuralına aykırılık teşkil etmesi, somut bir hukuki yararın mevcut olmaması ve kanun ya da durum itibarıyla şikâyetin haksızlığının açıkça ortada olduğu hallerde kötüniyetin mevcut olduğu kabul edilmektedir[31].

Bu noktada, kamu düzenine aykırılık sebebiyle süresiz şikâyete tâbi hallerin ayrıca değerlendirilmesi isabetli olacaktır. Kamu düzenine aykırılık nedeniyle süresiz şikâyet yolu kanunda düzenlenmemiştir. Ancak doktrinde ve yargı kararlarında ittifakla kabul edilmektedir[32]. Kamu düzenine aykırı işlemler için şikâyetin süreye tâbi olmayacağı ilkesinin benimsenmesinin nedeni, bu işlemlerin varlığı halinde takibe devam edilmesinden yarar bu-

---

30 *"İİK.nun 58/1. maddesi uyarınca takip talebinde ödemenin yapılacağı banka adı ile hesap bilgilerinin mevcut olması gerekir. Ancak bunun yer almaması halinde bu eksikliklerin her zaman tamamlanması mümkün olup, takibin ve ödeme emrinin iptali gerekmez.*

Bu durumda borçlunun şikâyetin reddine karar verilmesi gerekmekte olup, aksi yöndeki ilk derece mahkemesi kararına karşı davalı vekilinin istinaf başvurusunun kabulüne karar verilmesi gerektiği kanaatine varılarak, HMK'nun 353- (1) b) 2) maddesi gereğince ilk derece mahkemesi kararının düzeltilerek yeniden esas hakkında davanın- şikâyetin reddine karar verilmesi gerekmiş ve aşağıdaki şekilde hüküm kurulmuştur." İstanbul BAM 20. HD, E. 2017/169 K. 2017/255, 1.3.2017 (Lexpera)

31 MAIER Philip / VAGNATO Ivan, **Kommentar zum Bundesgesetz über Schuldbetreibung und Konkurs SchKG**, (Herausgeber: Jolanta Kren KOSTKİEWİCZ/ Dominik VOCK), 4. Auflage basierend auf der 1911 erschienenen 3. Auflage von Carl Jaeger, Schulthess, Zürich, 2017, Art. 20a, N. 18; COMETTA/ MÖCKLİ, **BSK SchKG**, Art. 20a, N. 26; DIETH/ WOHL, **KUKO Sc**hKG, Art. 20*a*, N. 15.; ATF 5A_438/2020 (Swisslex).

32 BELGESAY, **İcra**, s. 98; POSTACIOĞLU, s. 69 vd., ÜSTÜNDAĞ, s. 51, BERKİN, s. 159; KURU, **El Kitabı**, s. 109; MUŞUL, s. 89; PEKCANITEZ/SİMİL, s. 146; ARSLAN/YILMAZ/TAŞPINAR AYVAZ/HANAĞASI, s. 81; *"İcra ve İflas Kanunu'nun 16.maddesinin birinci fıkrasına göre kural olarak şikâyet yedi günlük süreye tabi olmakla birlikte, aynı maddenin ikinci fıkrasında, bir hakkın yerine getirilmemesinden veya sürüncemede bırakılmasından dolayı her zaman şikâyet yoluna gidilebileceği hükmü öngörülmüş; ikinci fıkrada yazılı olmayan, icra dairesinin kamu düzenine aykırı işlemlerine karşı şikâyetin de süreye tabi bulunmadığı ilkesi, uygulama ve doktrinde yerleşmiştir."* Y HGK., E. 2010/725, K. 2011/314, 18.5.2011; ayrıca Y. HGK, E. 2013/2200, K. 2013/1223, 14.4.2015; Y. 12. HD, E. 2016/31439 K. 2018/3987, 2.5.2018 T. (Lexpera)

lunmayacağı düşüncesidir[33]. Borçlunun, üçüncü kişilerin ve kamunun menfaatini korumak amacıyla konulduğu düşünülen emredici hükümlere aykırı şekilde yapılan takip işlemlerinin kamu düzenine aykırı olduğu düşüncesi benimsenmektedir[34]. Kamu düzenine aykırılık teşkil eden hususlar söz konusu olduğunda şikâyet eden açısından hukuki yararın bulunduğuna dair bir ön kabulden bahsedebiliriz. Yine de kamu düzenine aykırılık hallerinde dahi şikâyet yoluna başvurulması hakkın kötüye kullanımı teşkil edebilir. Resmi kurumlar tarafından gerçekleştirilen haczedilemezdik şikâyetlerinin, ihlal edilen hükmün kamu düzeninden kabul edilmesine[35] rağmen hakkın kötüye kullanımı olarak değerlendirilip reddedilmesini bu hal için örnek olarak gösterebiliriz[36].

2. Kötüniyetli Şikâyetin Tespiti ve İncelenmesi

Tıpkı dava hakkının kötüye kullanımında olduğu gibi, şikâyet başvurusunda kötüniyetin tespiti son derece ciddi bir sorun arz etmektedir. Her haksız şikâyeti aynı zamanda kötüniyetli olarak nitelemek mümkün olmadığından kötüniyet arz eden şikâyet başvurularını ayrıca değerlendirmek gerekmektedir.

Öncelikle, icra organlarının işlemlerine karşı, şikâyet konusu işlemin hukuka uygun olup olmadığından bağımsız olarak, ilgili kişinin şikâyet yoluna başvuru hakkının kural olarak mevcut olduğunun kabulü ile başlamak gerekmektedir. Dava hakkında olduğu gibi[37], şikâyet yoluna başvuru hakkının hakkın kötüye kullanımı ya da başka bir nedenle sınırlandırılması istis-

---

33 PEKCANITEZ/SİMİL, s. 146.

34 POSTACIOĞLU, s. 69; KURU, **El Kitabı**, s. 109; PEKCANITEZ/SİMİL, s. 146.

35 KURU, **El Kitabı**, s. 110; PEKCANITEZ/SİMİL, s. 175; "*Bu açıklamalar ışığında ancak devlet malının haczine yönelik 1. bende dayalı haczedilmezlik şikâyeti kamu düzeninden olup süresizdir. Bunun yanında özel kanunlar ile haczedilemeyeceği hüküm altına alınan hak ve alacakların haczinde ise haczedilmezliğe ilişkin hüküm emredici nitelikte ve kamu düzeniyle ilgili ise şikâyetin süresiz olacağı düşünülmelidir."* Y. 11. HD, E. 2011/24810 K. 2011/26803, 06.12.2011 (Lexpera)

36 *"Böyle bir davranış AİHM'nin AİHS'nin 6 § 1. ve Ek 1 no.lu Protokol'ün 1. maddelerinin ihlali sonucunu doğuracağı gibi, hakkın kötüye kullanılması niteliğinde de bulunmakla, hukukça korunamayacağı muhakkaktır. Bu durumda, borçlu Belediye'ce haczi kabil olmayan paralar ile haczi mümkün olan paraların aynı hesapta toplanması ve birbirine karıştırılması, haczedilmezlik hakkından feragat olarak kabul edilmelidir."* Y. 8. HD, E. 2015/15405, K. 2015/16059, 10.9.2015 T. (Lexpera).

37 BOHNET François **Commentaire Romand Code de Procedure Civile**, 2é édition, Helbing Lichtenhahn Verlag, 2019, Art. 52, N. 25; CHABLOZ Isabelle, **Petit Commentaire Code de Procedure Civile**, Helbing Lichtenhahn Verlag, 2020, Art. 52, N. 21.

nai niteliktedir. Bu noktada önem arz eden konu ise haksızlık olgusunun yanında kötüniyetin varlığının da müstakil bir şekilde tespitine ihtiyaç duyulmasıdır.

Şikâyet yoluna başvuruda kötüniyetin varlığının tespiti için hukuki yarar kurumunun işlevsel olduğunu belirtmek gerekmektedir. Hukuki yarar ile dürüstlük arasında son derece sıkı bir ilişki bulunmaktadır[38]. Gerçekten de güncel bir hukuki yararın yokluğunun aşikâr olduğu hallerde şikâyet yoluna başvurunun kötüniyetle yapılmış olduğu söylenebilir. Yine de hukuki yarar yokluğunun tek başına kötüniyetin varlığını tespit için varsayım, hatta karine niteliğinde olduğunu söyleyemek doğru olmayacaktır; böyle bir durumda hukuki yarar yokluğu kötüniyetin varlığına ilişkin bir emare olarak görülebilir[39]. Hukuki yararın mevcut olmadığı hallerde aynı zamanda kötüniyetin varlığının zikredilebilmesi için hukuki yarar yokluğunun şikâyet yoluna başvuran tarafından bilinmesi ya da bilinebilecek durumda olması aranmalıdır.

Dava hakkından farklı olarak, şikâyet yolunun konusunu maddî hukuka ilişkin bir hakkın mevcut olup olmadığı, hakkın ihlal edilmediği, ihlalin kapsamı teşkil etmemektedir[40]. Bu bakımdan, dava hakkının kötüye kullanımının tespitinde yaşanan bir zorluk olarak, sübjektif hakkın kötüye kullanımı ile dava hakkının kötüye kullanımın ayırt edilmesinde yaşanan zorluğun[41] şikâyet yolu için çok fazla gündeme gelmeyeceği zikredilebilecektir. Dolayısıyla şikâyet başvurusunun hakkın kötüye kullanımı teşkil edip etmediği hususu, dosya üzerinden yapılacak bir incelemeyle, şikâyet yoluna başvurunun gerçekte bir hukuka aykırılığı gidermek adına yapılıp yapılmadığı tespit

---

38 HANAĞASI Emel, **Davada Menfaat**, Yetkin Yayınları, Ankara, 2009, s. 34; ARSLAN, **Dürüstlük**, s. 113; *"Bu ilkeden hareketle, davada menfaatin varlığı, mahkemece, taraflarca dava dosyasına sunulmuş deliller, olay veya olgular çerçevesinde, kural olarak davanın açıldığı tarihe göre, kendiliğinden ve yargılamanın her aşamasında gözetilmesi gerekir. Bu sayede, iç hukukumuzun bir parçası olan Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına İlişkin Sözleşme)'nin 6.maddesi ve 1982 Anayasası'nın 36.maddesinde düzenlenen "hak arama özgürlüğü"nün dürüstlük kuralına uygun kullanılması sağlanmaktadır. Dolayısıyla haksız davalar açmak suretiyle, dava hakkının kötüye kullanılmasına karşı bir güvence olduğu da, söylenebilir."* Y. HGK E. 2010/3-119, K. 2010/159, 17.3.2010 T. (Kazancı)

39 HANAĞASI, s. 35.

40 PEKCANITEZ/SİMİL, s. 28; MUŞUL, **İcra ve İflâs**, s. 109; UYAR Talih/ UYAR Alper / UYAR Cüneyt, **İcra Hukukunda Şikâyet**, Ankara, 2018, s. 298; ERARD, **CR LP**, Art. 17, N. 3;

41 KARSLI Abdurrahim, **Medeni Usûl Hukukunda Usûlî İşlemler**, İstanbul, 2001, s. 205.

edilebilmelidir. Bunun için ise kesin bir ölçüt belirlemek mümkün olmamakla birlikte; şikâyetin, söz konusu işlemin iptali ya da düzeltilmesi yerine salt takip sürecini kesintiye uğratmak adına veyahut salt karşı tarafa rahatsızlık vermek gibi hiçbir şekilde şikâyet yolunun amacıyla bağdaşmayacak bir sebepten ötürü şikâyetin gerçekleştirildiğinin tespiti durumunda kötüniyetin varlığından söz edilebilecektir.

Ciddiyetten veya somutluktan uzak şikâyet dilekçelerinin de belirli bir noktada dürüstlük kuralına aykırılık teşkil ettiği söylenebilecektir. Özellikle şikâyetçi tarafın, şikâyet konusu takip işlemini belirtmediği şikâyet başvurularının icra mahkemesinde incelemeye elverişli olmadığından bahisle, bu tür başvuruların icra prosedürünü akamete uğratma amacıyla gerçekleştirildiği tespit edilirse hakkın kötüye kullanımının varlığı söz konusu olacaktır. İsviçre Fribourg Kanton Mahkemesinin bir kararına konu olayda, şikâyetçi tarafın somut bir icra takip işlemini değil, genel geçer ifadelerle ve birbirinin hemen hemen aynısı dilekçelerle icra dairesinin faaliyetlerinin genelini şikâyet konusu yapması kötüniyetli şikâyet olarak değerlendirilmiştir[42].

Şikâyet hakkının kötüye kullanımının tespitinde özellikle, şikâyetin icra işlemlerinin durmasına vesile olduğu hallere odaklanılması doğru olacaktır. Kural olarak şikâyet cebri icra faaliyetini durdurmamaktadır (İİK m. 22). Bu hükmün ihdas edilme sebebi, şikâyet hakkının kötüye kullanımının engellenmesidir[43]. Ancak talep üzerine veya re'sen, icra mahkemesi tarafından icranın durdurulmasına karar verilebilmektedir[44]. Bunun dışında da İİK'da yer verilen bazı özel düzenlemeler neticesinde şikâyet yoluna başvurulması kendiliğinden icra takibinin akamete uğramasına sebep olabilmektedir. Bu haller, şikâyet yoluyla ihalenin feshi talebinde bulunulması (İİK m. 134) ve sıra cetveline karşı şikâyette bulunulmasıdır (İİK m. 142/III). İhalenin feshi talebi sebebiyle ihalenin kesinleşmesi engelleneceğinden ihale bedeli alacaklılara ödenmeyecektir (İİK m. 134/IX). Keza sıra cetveline şikâyetin sonuçlanmasına kadar alacaklılar, kesin ve süresiz banka teminat mektubunu dosyaya ibraz etmemeleri durumunda (İİK m. 142/a) payına düşen tutarı tahsil

---

42 Tribunal Cantonal Fribourgeois, 21.07.2016 T. 105/2016/55. (bger.ch)

43 BELGESAY, **İcra**, s. 101; BERKİN, s. 161; PEKCANITEZ/SİMİL, s.324; KONURALP Cengiz Serhat, **İcra ve İflâs Hukukunda İhtiyati Tedbirler**, O İki Levha, İstanbul, 2013, s. 58.

44 BELGESAY, **İcra**, s. 101; POSTACIOĞLU, s. 76; ÜSTÜNDAĞ, s. 53; KURU, s. 113; PEKCANITEZ/SİMİL, s. 325, dn. 1001; KONURALP, s. 59; ERARD, **CR LP**, Art. 17, N. 62.

edemeyecektir[45]. Bu tür durumlarda yapılan şikâyetlerin, salt ilgili icra işleminden yarar sağlayacak kişilere zarar verme amacıyla ya da icra faaliyetini akamete uğratma amacıyla yapılmış olması ihtimal dahilindedir. Böyle bir durumda kötüniyetin tespiti için ise yapılan şikâyette ileri sürülen sebeplerinin ciddiyeti ve şikâyeti gerçekleştiren kişinin hukuki yararı incelenmelidir.

Şikâyetin kötüye kullanımın tespiti, dürüstlük kuralının emredici niteliği sebebiyle re'sen inceleme ilkesine tâbidir[46]. İcra mahkemesi, şikâyet hakkının açıkça kötüye kullanımını dosya üzerinden kendiliğinden tespit edebilecektir. Bununla birlikte kötüniyetin varlığının incelenmesi konusunda re'sen araştırma ilkesinin cari olduğundan bahsedemeyiz. Hâkim, şikâyete başvuran tarafın kötüniyetli olduğu hususunu tespit için kendiliğinde vakıa ya da delil toplayamaz, kötüniyetin varlığına ilişkin tespit dosyadaki bilgi ve belgeler üzerinden yapılmalıdır[47]. Diğer taraftan şikâyet koşullarının incelenmesi re'sen araştırma ilkesine tâbi olduğundan[48] şikâyet koşullarının araştırılması sırasında kötüniyetin varlığı tespit edilirse bu halde de hâkim kötüniyeti dikkate almak durumundadır.

3. Başlıca Kötüniyetli Şikâyet Halleri

Yukarıda da belirtildiği üzere icra ve iflâs hukukunda hakkın kötüye kullanımı teşkil eden halleri belirli başlı halleri öngörmek ve bunları tasnif etmek maddî hukuk disiplinleri ve hatta medeni usûl hukukundaki durum dikkate alındığında daha kolaydır. Nitekim, kanun koyucu, muhtelif düzenlemeler ile takibin taraflarına tanınan hukuki imkânın kötüye kullanımı olabilecek durumlar hakkında özel yaptırımlar öngörmüştür[49]. İcra takibinin haksız ve kötüniyetli olduğu durumda, itirazın iptali davasında ve menfi tespit davasında alacaklı aleyhine tazminata hükmedilmesi (İİK m. 67/II, m. 72/V), mahcuz istihkak davasının salt satışı geri bırakmak sebebiyle açıldığının açılması durumunda takibin taliki talebinin reddedilecek olması (İİK

---

45 ÜSTÜNDAĞ, s. 300; KURU, **El Kitabı**, s. 735; MUŞUL, s. 930; PEKCANITEZ/ATALAY/SUNGURTEKİN ÖZKAN/ÖZEKES, s. 238; ATALI/ERMENEK/ERDOĞAN, s. 333.

46 Dürüstlük kuralının emredici niteliği ve hâkim tarafından re'sen dikkate alınması gerektiği hakkında bkz OĞUZMAN/ BARLAS s. 288; AKYOL Şener, **Dürüstlük Kuralı ve Hakkın Kötüye Kullanılması Yasağı** 2. Bası, Vedat, İstanbul, 2006, s. 10 - 11; ARSLAN, s. 27 - 28.

47 ARSLAN, **Dürüstlük**, s. 47; CANDEMİR, s. 50; re'sen araştırma ilkesi ile re'sen inceleme ilkesi arasındaki ayrım için bkz. TAHİROĞLU Fatih, **Medeni Usûl Hukukunda Re'sen Araştırma İlkesi**, On İki Levha, İstanbul, 2021, s. 11 vd.

48 PEKCANITEZ/SİMİL, s. 380; YILDIRIM/DEREN - YILDIRIM, s. 39.

49 ARSLAN, **Dürüstlük**, s. 135 vd.

m. 97/II), kambiyo senedine müstenit takipte imzaya itiraz üzerine imzanın borçluya ait olmadığının anlaşıldığı durumda senedi takibe koyan ağır kusurlu veya kötüniyetli alacaklı aleyhine tazminata hükmedilmesi (İİK m. 170/IV) kötüniyetin varlığına kanunun doğrudan sonuç bağladığı hallere örnek gösterilebilir. Bunun dışında Kanun'da, haksız itiraza ya da haksız hukuki yollara başvuru hallerinde yaptırımın öngörüldüğü düzenlemeler söz konusudur.

İİK'da, HMK m. 329'ya benzer şekilde, kötüniyetli genel nitelikte bir şikâyet ile ilgili düzenleme bulunmadığı gibi haksız şikâyetin yaptırıma tâbi tutulduğu yegâne hüküm de ihalenin feshine ilişkin 134. maddede mevcuttur. 7343 sayılı Kanun[50] ile eklenen, İİK m. 134/V hükmünde üç bent halinde sayılan hallerde ihalenin feshini talep eden kişinin feshi istenen ihale bedelinin yüzde onuna kadar para cezasına mahkûm edileceğini öngörmüştür[51]. Ancak anılan yaptırım hükmünün uygulanması için şikâyetin kötüniyetli şekilde gerçekleştirilmesi aranmamaktadır.

Bununla birlikte, şikâyet yolunun kötüye kullanımını teşkil eden durumların ortak özellikleri gözetilerek örnek teşkil eden başlıca ihtimalleri ortaya koymanın mümkün olduğunu ve bu örnekleri incelemenin bilhassa kötüniyetli şikâyet durumlarının tespitinde yardımcı olabileceğini ifade etmek mümkündür.

A. Şekle Aykırılığın Şikâyet Sebebi Olarak Sürülmesinin Hakkın Kötüye Kullanımı Teşkil Etmesi

Şekle sıkı bağlılık, cebri icra hukukunun kendine özgü en önemli ilkelerinden birisidir. Şekle sıkı bağlılık, kanunilik ve belirlilik ilkesinin cebri icra huku-

---

[50] 7343 sayılı İcra ve İflâs Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun, madde 27 (RG T. 30.11.2021 S. 31675).

[51] "***Madde 134/V -*** *İhalenin feshi talebi üzerine icra mahkemesi talep tarihinden itibaren yirmi gün içinde duruşma yapar ve taraflar gelmeseler bile icap eden kararı verir. Ancak ihalenin feshi talebinin usulden reddi gereken hâllerde duruşma yapılmadan da karar verilebilir. İcra mahkemesi;*

1. Satış isteyen alacaklı, borçlu, mahcuzun resmî sicilinde kayıtlı olan ilgililer ve sınırlı ayni hak sahipleri ile pey sürmek suretiyle ihaleye iştirak edenler dışında kalan kişilerce talep edilmesi nedeniyle,

2. Satış isteyen alacaklı, borçlu, mahcuzun resmî sicilinde kayıtlı olan ilgililer ve sınırlı ayni hak sahipleri dışında kalan kişiler bakımından feragat nedeniyle,

3. İşin esasına girerek, talebin reddine karar verirse ihalenin feshini talep edeni feshi istenen ihale bedelinin yüzde onuna kadar para cezasına mahkûm eder."

kundaki tezahürü niteliğinde olup temel işlemi işlem güvenliğini sağlamak ve keyfiyeti engellemektir[52]. Şekle sıkı bağlılık ilkesi, taraf ve icra takip işlemlerinin kanunda belirtilen şekil şartlarına uygun biçimde yapılması zorunluluğu olarak somutlaşmaktadır. Benzer şekilde İİK m. 8 hükmünde icra ve iflâs dairelerinin işlemlerinin tutanağa bağlanacağının ve bu tutanakların aksi ispatlanıncaya kadar muteber kabul edileceğinin kabul edilmesi de şekle sıkı bağlılık ilkesinin uzantısıdır[53]. Benzer şekilde İcra ve İflâs Kanunu Yönetmeliğinde icra takibinin ve iflâsın açılmasından sonraki prosedürünün her aşamasında kullanılacak formların içeriğinin belirlenmesi ve hatta bu formlara dair örneklere yer verilmesi de yine şekle sıkı bağlılıktan kaynaklanmaktadır[54]. Diğer taraftan icra-iflâs hukukunda tarafların doğrudan ilişki içinde kurulmaması, ilişkiye resmi faaliyette bulunan cebri icra organlarının tavassut etmesi de icra-iflâs hukukundaki işlemlerin şekle bağlı kılınmasını zorunlu kılmaktadır[55].

Bunun yanında her bir şekil kuralının ilgili icra işlemlerinin güvenliğinin sağlanması açısından özel amacı olduğunu da ifade etmek gerekmektedir. Örneğin ödeme emrinde bulunan kayıtlar, borçlunun haklarını gereği gibi savunabilmesini, borçlunun takibin kendisi hakkında yapılmış olduğu hususundan şüphe duymamasını, takibin hangi alacak için söz konusu olduğunun, takibe konu alacak kalemlerin borçlu tarafından değerlendirilebilmesini, aynı zamanda borçlunun alacak hususunda ihtar edilmesini ve borçlunun borca ve yetkiye yönelik itirazını gerçekleştirme usûlü hakkında bilgilendirilmesini sağlamaya yönelmektedir[56].

İcra takip işlemlerindeki şekle aykırılıklara karşı başvurulacak yol şikâyet yoludur (İİK m. 16). Burada kural olarak, kanun aykırılık şikâyet sebebini teşkil edecektir[57]; kanunun belirttiği şekil şartına uygun bir işlemin

---

52 ÖZEKES, İlkeler, s. 101; PEKCANITEZ/ATALAY/SUNGURTEKİN ÖZKAN/ÖZEKES, s. 33; ARSLAN Aziz Serkan, **İcra Takip İşlemleri**, Yetkin, Ankara, 2018, s. 189.

53 ÖZEKES, **İlkeler**, s. 101; PEKCANITEZ/ATALAY/SUNGURTEKİN ÖZKAN/ÖZEKES, s. 33

54 ÖZEKES, **İlkeler**, s. 102; PEKCANITEZ/ATALAY/SUNGURTEKİN ÖZKAN/ÖZEKES, s. 33-34

55 ERMENEK, s. 154.

56 ÜLKÜ Nazlı Gören, **İcra Hukukunda Ödeme Emri**, Arıkan, İstanbul, 2008, s. 115 vd.

57 Kanuna aykırılık yalnızca İİK hükümlerinde değil, diğer kanunlarda yer alan takip hukukuna ilişkin hükümlere, İcra ve İflâs Kanunu Yönetmeliği ile Nizamnamesi ile diğer yönetmelik ve tüzükler, hatta uluslararası anlaşmalara aykırılık halinde de söz konusu olur (ANSAY Sabri Şakir, **Hukuk İcra ve İflâs Usulleri**, 5. Bası, İstiklal Matbaası, Ankara, 1960, s. 31; PEKCANITEZ/SİMİL, s. 82 -86; ÜSTÜNDAĞ, s. 47; KURU, **El Kitabı**, s. 103; KARSLI, **İcra ve İflâs**, s. 79).

yapılmaması şikâyet sebebidir. Kural olarak kanunda belirtilen şekil şartına aykırılık tek başına şikâyet sebebi olarak yeterli kabul edilmektedir. Söz konusu şekle aykırılığın herhangi bir zarara sebep olması aranmamaktadır[58].

Bununla birlikte, icra - iflâs hukukuna hâkim olan şekle sıkı bağlılık ilkesinin suiistimal edilebilmesi mümkündür. İcra takip işlemindeki şekle aykırılıktan dolayı herhangi bir menfaati haleldar olmayan bir kimsenin salt işlemi iptal ettirmek adına şikâyet yoluna başvurması söz konusu olabilir. Böyle bir durumda şekle aykırılık iddiasına dayalı şikâyet başvurusunun hakkın kötüye kullanımı teşkil edebileceğinden bahsedilecektir.

Şekil şartlarına aykırılık ile dürüstlük kuralı arasındaki ilişki, maddî hukuk sahasında ciddi bir tartışma alanı bulmuştur. Bu noktada bir hukuki işlem olan taşınmaz satış vaadi sözleşmesindeki şekle aykırılığın ileri sürülmesinin belirli şartlar altında hakkın kötüye kullanımı teşkil edeceğine dair Yargıtay'ın 30.9.1988 tarihli 1987/2 E. 1988/2 tarihli içtihadı birleştirme kararı[59] başta olmak üzere maddî hukuktaki şekle aykırılığın dürüstlük kuralı vasıtasıyla düzeltilmesine sınırlı da olsa izin verildiğini hatırda tutmak gerekmektedir.

Öte yandan söz konusu Yargıtay kararının icra hukukunda doğrudan uygulanması hususu müphemdir. Anılan kararın içeriğinde dahi şekle aykırılığın dürüstlük kuralı ile bertaraf edilmesi için somut olayın özelliğinin önem arz ettiği, dolayısıyla bu içtihadı birleştirme kararının sonuçları bakımından kendiliğinden diğer şekle aykırılık hallerine teşmil edilemeyeceği belirtilmiştir[60]. Maddî hukukta şekil kurallarının biri özel diğeri genel olarak nitelenen iki önemli koruma amacı olduğu kabul edilmektedir. Özel koruma

---

58 PEKCANITEZ/SİMİL, s. 90.

59 Y. İBBGK, E. 1987/2, K.1988/2, 30.9.1988, (RG T. 21.12.1988, S. 25).

60 *"... nitelikleri itibariyle emredici bulunan ve hakim tarafından re`sen gözetilmesi gereken şekle aykırılık ile hakkın kötüye kullanılması yasağı kuralı bir uyuşmazlıkta çatıştığında; hakkın kötüye kullanılması yasağı kuralıyla şekil şartı kuralının aşılabilmesi için olayın özelliği büyük önem taşımaktadır. Bu hal, Medeni Kanunun 2'nci madddesinin ikinci fıkrasında düzenlenen kuralın taliliğinin (ikincilliğinin) tabii bir sonucudur ve hakkın kötüye kullanılması yasağı kuralı ancak fevkalade zaruri hallerde uygulama yeri bulabilir. Aynı ilkeye 25.1.1984 gün ve 3/1 sayılı Yargıtay İçtihadı Birleştirme Büyük Genel Kurulu Kararında da değinilmiş olup, Ord. Prof. Dr. A. B. SCHWARZ`ın bu konudaki görüşü de (Medeni Hukuka Giriş, Hıfzı Veldet çevirisi, Sh. 201 vd. İst. 1946) özetle şöyledir: "-Bu genel hükmün uygulanmasında çok ihtiyatlı davranmak icap eder. Çünkü bugünkü kanunlarda ifadesini bulan bütün rasyonel özel hukukun manası, hukuki meseleleri sarih olmayan hakkaniyet hisleriyle değil, kat`i ve açık prensiplerle halletmektir. Sadece hüsnüniyet ve hakkın suistimaline dayanan bir hukuk tatbikatı bu hedefi tehlikeye koyar. Bu nedenlerle her meseleye ona taaluk eden özel hükmü tatbik etmek ve MK. un 2. maddesini fevkalade zaruri olan hallerde sırf itmam ve tashih edici bir şekilde tatbik eylemek lazımdır"*

amacı hukuki işlemin şekle uygun yapılmasında işlemin taraflarının korunmasını, genel itibarıyla tarafların düşünmeye sevk edilmesini ve acele kararların engellenmesini ifade etmektedir[61]. Şeklin genel amacı ise işlem güvenliği ve kesinliğini sağlayarak kamu düzenini korumaktır[62]. Bu bağlamda maddî hukuktaki şekil kurallarının genel amacı ile icra hukukunda benimsenen şekil kurallarının amacının benzerlik arz ettiğini söyleyebiliriz. Yine de maddî hukuktaki şekil kurallarının esas olarak özel amacı yani hukuki işlemin taraflarını korumayı esas aldığını belirtmek gerekir[63]. Kaldı ki icra-iflâs hukukunda, maddî hukukun aksine şekil, istisna değil esastır. Hatta icra-iflâs hukukunda şekilcilik, maddî hukuktaki anlayışın çok daha ötesine geçerek, işlemlerin matbu nitelikteki evrak muhtevasında yapılmasını gerekli kılmaktadır.

Maddî hukukta şekle aykırılığın dürüstlük kuralı ile bertaraf edilebileceği hususunda kabul edilen görüşün icra-iflâs hukukunda doğrudan uygulanamayacağını söylemek, icra-iflâs hukukundaki şekil kurallarının dürüstlük kuralına aykırı şekilde olsa da mutlak suretle uygulanacağı anlamına gelmeyecektir. Bu noktada, tıpkı maddî hukukta olduğu gibi, icra-iflâs hukukunda da şekil kurallarından genel ve özel amacıyla örtüşmeyecek şekilde istifade edilmeye çalışılması hakkın kötüye kullanımı teşkil edebilecektir. Benzer bir görüşle, icra işlemlerinde şekle aykırılığın sonuçlarının işlemin esasına ve şekil kuralının özel amacına aykırı olup olmadığına bakılarak tayin edilmektedir diyebiliriz[64]. Eğer şekle aykırılık işlemin esasını ve şekle aykırılığı ileri süren tarafın menfaatlerini etkilemeyecek nitelikteyse, aykırılığı şikâyet yoluyla ileri sürme hakkın kötüye kullanımı kabul edilebilecek ve şikâyet reddedilecektir.

Benzer şekilde şekle aykırılık, şikâyet eden tarafın menfaatlerine zarar verecek nitelikte değilse, bu durumda şikâyet için hukuki yarar mevcut olmayacağından talep reddedilecektir. Örneğin, mal beyanında bulunulmaması durumunda borçlunun hapisle tazyik edileceğine dair ihtarın yer almaması

---

61 KOCAYUSUFPAŞAOĞLU Necip, **Borçlar Hukukuna Giriş, Hukuki İşlem, Sözleşme**, 6. Bası, Filiz, İstanbul, 2014, s. 271; EREN Fikret, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, 25. Baskı, Yetkin, Ankara, 2020, s. 298; GİRİTLİOĞLU Necla, **Dürüstlük Kuralları, Hakkın Kötüye Kullanılması Yasağı, Özellikle Şekil Eksikliğinden Dolayı Geçersizliğin Hakkın Kötüye Kullanılması Yasağı ile Sınırlandırılması**, İstanbul, 1989, s. 107; ALTAŞ Hüseyin, **Şekle Aykırılığın Olumsuz Sonuçlarının Düzeltilmesi**, Yetkin, Ankara, 1998, s. 64 vd.

62 KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, s. 271; GİRİTLİOĞLU, s. 107; ALTAŞ, s. 66.

63 KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, s. 271; EREN, s. 298.

64 ARSLAN A.S., s. 190.

borçlunun lehinedir. Hal böyleyken borçlunun borç kaydın mevcut olmamasını şikâyet sebebi yapması hakkın kötüye kullanımına sebep olacaktır[65].

Şekle sıkı bağlılık ilkesinin kötüye kullanımının korunmayacağı, yargı kararları ile de kabul edilmiştir. Bu bakımdan ödeme/icra emrinde vergi kimlik numarasının veya ödemenin yapılacağı (icra dairesinin) banka hesap numarasının bulunmamasının şikâyet sebebi olmayacağına dair Yargıtay ve bölge adliye kararları örnek teşkil etmektedir[66].

Şekle aykırılığın şikâyet sebebi olarak kabul edilmemesi hususunda diğer bir örnek, ödeme emrindeki mühür eksikliğinin ileri sürülmesidir. Yargıtay 12. Hukuk Dairesi bir kararında, mühür eksikliğinin takip işleminin esasına tesir etmeyeceğini kabul ederek bu eksiğin tek başına şikâyet sebebi olmayacağını kabul etmiştir[67].

B. Çelişkili Davranış Yasağına Aykırılık

Dürüstlük kuralının temelinde sosyal ve ekonomik hayata dair bir güven ilkesi olması yatmaktadır. Bu itibarla bir tarafın önceki davranışlarıyla karşı tarafta uyandırdığı güvene aykırı biçimde hareket etmemesi icap etmektedir. Dürüstlük kuralının özel bir görünümü olan bu kurala çelişkili davranış yasağı denilmektedir[68].

Çelişkili davranış yasağının belirli açılardan icra-iflâs hukukuna etki ettiğini ifade etmek mümkündür. Şikâyet yolu özelinde çelişki yasağının yansıması olarak kabul edebileceğimiz muhtelif örnekler söz konusudur. Özellikle bir takip işleminin kanuna aykırı olduğunu ileri sürerek şikâyette bulu-

---

65 MUŞUL Timuçin, **İcra ve İflâs Hukukunda Şikâyet**, 2. Baskı, Adalet, Ankara, 2018, s. 209.

66 "*Somut olayda, Mahkemece her ne kadar alacaklının vergi kimlik numarası, ödemenin yapılacağı banka hesap bilgileri ile faizin başlangıç ve bitiş tarihlerinin yazılı olmadığı gerekçesi ile şikâyetçi yönünden icra emrinin iptaline karar verilmiş ise de, takip talebi ile icra emrinde faiz başlangıç tarihleri belirtilmiş olup, Yasa'da faizin bitiş tarihlerinin belirtilmesi zorunluluğu bulunmamaktadır. Vergi kimlik numarası ile ödemenin yapılacağı banka hesap bilgilerinin ise her zaman tamamlanması mümkün olup, ödeme emrinin iptali nedeni olarak kabul edilemez."* Yargıtay 8. HD 14.04.2015 T. 2014/9719 E. 2015/8360 K., aynı yönde Y. HGK, E. 2004/12-356, K. 2004/379, 23.06.2004; aksi yönde Y. 12. HD, E. 2016/25436, K. 2017/15655, 14.12.2017 T. (Lexpera).

67 *"Kabule göre de; Ödeme emrindeki imza, mühür ve tarih eksiliği sonradan tamamlanabileceğinden ödeme emirinin iptalini gerektirmez."* Y. 12. HD., E. 2011/3730, K. 2011/19020, 17.10.2011 (Lexpera).

68 EGGER A., **İsviçre Medeni Kanunu Şerh Giriş ve Kişinin Hukuku**, (Çev: Volf Çernis), Yeni Cezaevi Basımevi, Ankara, 1947, Madde 2, N. 36; İMRE, s. 312; AKYOL **Dürüstlük**, s. 57.

nan tarafın öncesinde kendisine koruma sağlayan kanuni düzenleme ile zıt şekilde bir işlemde bulunduğu hallerde şikâyet hakkının bulunmayacağı söylenebilmektedir. Böyle bir durumda, hakkın kötüye kullanımına ilişkin özel bir durum olarak kabul edilen hak düşümünden bahsedilebilir[69].

Örnekler üzerinden ilerleyecek olursak, haczedilmezlikten feragat olarak nitelendirilen işlemlerin bu duruma örnek gösterebiliriz. Yukarıda değindiğimiz[70], resmi makamların, özellikle de belediyelerin, devlet malı niteliği sebebiyle haczi kabil olmayan paralar ile haczi mümkün olan paralarını tek bir hesapta tutması hali burada zikredilecektir. Yargıtay, böyle bir uygulamanın dürüstlük kuralı ile bağdaşmadığını söyleyerek haczedilmezlik şikâyetinin kabul edilmeyeceğini belirtmektedir[71].

Yargıtay'ın bir başka kararına konu olayda, kambiyo senedine müstenit takipte borcu tanıyan ve icra dairesine gelip taksitle ödeme talebinde bulunan borçlunun daha sonra senet aslının icra dairesi kasasında olmadığından bahisle şikâyet etmesi hakkın kötüye kullanılması olarak değerlendirilmiştir[72].

3. Kötüniyetli İhalenin Feshi Talebi

İhalenin feshi talebinin özel bir durumu olduğunu düşündüğümüzden bu şikâyet türünden müstakil olarak bahsetmenin yerinde olacağı düşüncesindeyiz. Bunun temel sebebi, ihalenin feshine yönelik şikâyetin, kuralın aksine satış işlemini müteakip icra işlemleri durdurucu etkiyi (*l'effet suspensif*) haiz

---

69 GİRİTLİOĞLU, s. 94.

70 Bkz. dn. 26.

71 *"Öte yandan, haczi kabil olmayan paralar ile haczi mümkün olan paraları karıştırmak suretiyle havuz hesabı oluşturan borçlu belediyenin, iddiasını ispat imkanını kendisinin kaldırdığının kabulü zorunludur. Borçlu belediyenin haczi kabil olmayan paralar ile haczi mümkün olan paralarını ayrı hesaplarda tutması yerine, havuz hesabı oluşturmasının iyiniyetle de bağdaşmayacağı tartışmasızdır. Böyle bir davranış AİHS'nin 6 § 1. ve Ek 1 no.lu Protokol'ün 1. maddelerinin ihlali sonucunu doğuracağı gibi, hakkın kötüye kullanılması niteliğinde de bulunmakla, hukukça korunamayacağı muhakkaktır."* Y. 12. HD, E. 2018/6312, K. 2019/2067, 29.4.2019; aynı yönde Y. 8. HD, E. 2013/13246, K. 2014/70, 13.1.2013 (Kazancı).

72 *"Takip dosyası incelendiğinde, borçlunun, ödeme emrinin tebliğinden sonra 7.4.2011 tarihinde icra müdürlüğüne bizzat gelerek, borcu kabul ettiğini, borca bir itirazının olmadığını ve belirtilen taksitlere göre ödeme yapmak istediğini beyan ettiği görülmektedir. Kanun, bir hakkın kötüye kullanılmasını himaye etmez. Borçlunun, borcu kabul ve ödeme taahhüdünde bulunduktan sonra yaptığı senet aslının kasada olmadığına ilişkin şikâyetinin mahkemece reddi gerekirken kabulü yönünde hüküm tesisi isabetsizdir."* Y. 12.HD E. 2012/2032, K. 2012/20840, 18.06.2012 (Legalbank).

olmasıdır. İhalenin feshi şikâyeti ile satışa konu malın zilyetliği ihale alıcısına geçmemekte, alıcı mal üzerinde tasarruf yetkisini ancak ihale kesinleşince yani ihalenin feshine dair şikâyet prosedürü tamamlanınca kazanabilmektedir (TMK m. 705/II). Keza ihale bedeli de ancak şikâyet prosedürü kesinleştikten sonra alacaklılara ödenmektedir (İİK m. 134/IX). Bu nedenden ötürü, ihalenin feshi şikâyetinin salt taşınmazın satışının kesinleşmesini tehir etmek amacıyla yapılması söz konusu olabilmektedir.

İhale sürecinde diğer cebri icra işlemlerine nazaran çok daha fazla şekil şartı arandığını kabul etmek gerekmektedir. Bu nedenden ötürü kötüniyet taşıyan ilgililerin şekle aykırılık yönünden zorluk yaşamadan ihalenin feshi sebebi bulabilmeleri vakidir. Aynı şekilde, bir fesih nedeni olan ihaleye fesat karıştırıldığı iddiası da ciddi anlamda kötüniyetli şikâyetlere elverişlidir.

Bununla birlikte kanun koyucu, ihalenin feshi yargılaması özelinde kötüniyetli şikâyetlerin önüne geçmek adına bir takım özel önlemler almıştır. İİK m. 134/II uyarınca ihalenin feshini talep edebilecek ilgililerin sınırlı sayıda gösterilmesi[73], belirli ilgililer (Satış isteyen alacaklı, borçlu, resmî sicilde kayıtlı ilgililer ile sınırlı ayni hak sahipleri) dışında kalan kişilerin başvurularında nispi harç istenmesi ve teminat yatırılması şartının aranması (İİK m. 134/III ve IV)[74], İİK m. 134/XI gereği şikâyet eden ilgilinin ileri sürdüğü yolsuzluğun kendi menfaatini ne şekilde ihlal ettiğini yani hukuki yararını ispata mecbur olduğunun açıkça düzenlenmesi bu minvaldedir[75]. Benzer şekilde, İİK m. 134/V'te belirli şartlar altında işin esasına girilerek şikâyetin reddedildiği durumda şikâyetçinin ihale bedelinin yüzde onu oranında para cezasına mahkûm edileceği düzenlemesi de kötüniyetli şikâyetleri önleme amacı taşımaktadır[76]. Yine de İİK m. 134/XI'teki para cezası yap-

---

[73] PEKCANITEZ/ATALAY/SUNGURTEKİN ÖZKAN/ÖZEKES, s. 233.

[74] 7343 Sayılı Kanun 27. Madde Hükümet Gerekçesi *"Maddeye eklenen yeni üçüncü fıkrayla, "ihalenin feshi talebine ilişkin şartlar" yeniden belirlenmektedir.* ***Uygulamada ihalenin kesinleşmesine engel olmak amacıyla haksız ve kötü niyetli olarak ihalenin feshinin talep edildiği müşahede edilmektedir****. Hak arama hürriyetine engel olmaksınız, bu tür haksız ve kötü niyetli taleplerin önlenmesi amacıyla düzenleme yapılmaktadır. Buna göre "satış isteyen alacaklı, borçlu veya resmi sicilde kayıtlı ilgililer ile sınırlı ayni hak sahiplerinin dışında kalan kişilerce ihalenin feshi talebinin yapılması halinde", ihale bedeli üzerinden nispi harç alınacak ve talebin reddi halinde bu harç iade edilmeyecektir."*

[75] ARSLAN Ramazan, **İcra- İflâs Hukukunda İhale ve İhalenin Feshi**, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, Ankara, 1984, s. 193.

[76] *"Takip hukukuna özgü bir yaptırımın düzenlendiği itiraz konusu kuralla, gereksiz ve dayanaksız başvurular önlenerek ihalenin kesinleşmesinin sürüncemede bırakılmasının engellenmesi, ihale sürecinin en kısa süre içerisinde gerçekleştirilmesi ve bu sayede kamusal bir işlem*

tırımının uygulanması için kötüniyetin özel bir şart olarak aranmadığını ifade etmek gerekmektedir[77].

III. ŞİKÂYET YOLUNUN KÖTÜYE KULLANILMASININ HUKUKİ SONUÇLARI

Yukarıda işaret ettiğimiz üzere şikâyet yolunun kötüye kullanımının sonuçları İİK nezdinde düzenlenmemiştir. Ancak kanun koyucunun bu hususta sessiz kalması, şikâyet yolunun kötüye kullanımının yaptırımsız kalacağı şeklinde yorumlanmamalıdır. Bu noktada öncelikle kötüniyetli şikâyetin dürüstlük kuralına aykırılık teşkil ettiği dikkate alınmalıdır. Diğer taraftan, şikâyet yolunun kötüye kullanımının HMK m. 329 çerçevesinde ele alınıp alınmayacağı hususunu da ayrıca değerlendirmek isabetli olacaktır.

1. Şikâyetin Dürüstlük Kuralına Aykırılık Nedeniyle Reddi.

TMK m. 2/II'de yer alan *"Bir hakkın açıkça kötüye kullanılmasını hukuk düzeni korumaz."* kuralı gereği, bir hakkın dürüstlük kuralına aykırı şekilde kullanımının temel yaptırımı, hakkın kullanımının hukuk düzenince kabul görmemesidir. Bu doğrultuda, şikâyet başvurusu hakkın açıkça kötüye kullanımı teşkil ediyorsa, şikâyete konu işlem şekli açıdan kanuna aykırı olsa dahi başvuru reddedilmelidir. Bazılarını yukarıda zikrettiğimiz birçok Yargıtay içtihadında hakkın kötüye kullanımı gerekçesiyle şikâyetin reddedildiği görülmektedir[78].

2. Kötüniyetli Şikâyet Sebebiyle Tazminat Talebi

Şikâyet yoluna başvuru hak arama özgürlüğünün uzantısı niteliğindedir. Kural olarak hak arama özgürlüğünden istifade edilmesi haksız fiil teşkil etmeyecektir. Bununla birlikte hakkın kötüye kullanımı durumunda söz konusu hak hukuken himaye görmeyeceğinden, zarar şartı da mevcut olursa haksız fiil vuku bulacaktır (TBK m. 49) ve yaptırım olarak maddî ve hatta manevi tazminat gündeme gelecektir[79].

---

olan ihaleye olan güvenin korunması ve artmasının sağlanması amaçlanmıştır. İtiraz konusu kural ile ihalenin feshi davasının reddi durumunda para cezası koşulu bulunmakla birlikte kamusal bir işlem niteliğinde olan ihale süreci yargı denetimi kapsamındadır." AYM E. 2012/68, K. 2012/182, 18.06.2012 (RG T. 28.03.2013, S. 28601; PEKCANITEZ/ATALAY/SUNGURTEKİN ÖZKAN/ÖZEKES, s. 235; ÇON Ömer, **İhalenin Feshi (İcra ve İflâs Kanunu Madde 134)**, Yetkin Yayınları, Ankara, 2021, s. 135.

77 YILMAZ, s. 732.

78 Y. 12.HD E. 2012/2032, K. 2012/20840 K., 18.06.2012; Y. 12. HD E. 2018/6312, K. 2019/2067, 29.4.2019; Y. 12. HD E. 2018/4958, K. 2019/360 K., 16.1.2019 (Lexpera).

79 AKYOL, **Dürüstlük**, s. 126; SEROZAN Rona, **Medeni Hukuk: Genel Bölüm/Kişiler Hukuku**, 8. Bası, Vedat, İstanbul, 2018, s. 280.

Dava hakkının kötüye kullanımı durumunda davacının (veya davalının) HMK m. 329'da öngörülen yaptırımlar dışında haksız fiil sorumluluğu da taşıdığı umumiyetle kabul edilmektedir[80]. Ayrıca HMK m. 329'un dolaylı yoldan kaynağı olarak görebileceğimiz Fransız Medeni Usûl Kanunu'nun Art. 32/I hükmünde dava hakkının kötüye kullanılması halinde açıkça tazminat hakkı saklı kalmak kaydıyla disiplin para cezasına hükmedileceği öngörülmüştür[81].

Kanaatimizce kötüniyetli şikâyet durumunda da haksız fiil sorumluluğunun mevcut olabileceğinin kabulü gerekmektedir. Şikâyetçinin, yalnızca icra takibini akamete uğratmak adına şikâyette bulunup bunda geçici de olsa başarılı olması durumunda, alacaklının alacağını zamanında elde edememekten ötürü uğradığı zararın haksız fiil hükümleri çerçevesinde borçludan istenebilmesi mümkündür.

Bu hususta pozitif dayanağı yine ihalenin feshine ilişkin düzenlemelerde bulmaktayız. 7343 sayılı Kanun'un 27. maddesiyle değişik İİK m. 134/IV hükmü[82], esas itibarıyla satış isteyen alacaklı, borçlu, resmî sicilde kayıtlı ilgililer ile sınırlı ayni hak sahipleri dışında kalan kişilerce gerçekleştirilecek olan ihalenin feshi talebi için kanun değişikliği ile getirilen teminat şartını düzenlemektedir. Bununla birlikte ilgili fıkranın birinci ve ikinci cümlesinden anlaşıldığı üzere bu teminat şartı, ilgili kişilerin reddedilen ihalenin feshi talebinden doğan muhtemel zararlarının tazmini için getirilmiştir. Bu hüküm aynı zamanda, haksız ve kötüniyetli ihalenin feshi talepleri nedeniyle tazminat davası açılabileceğini açıkça öngörmüş olmaktadır. Nitekim değişiklik hükmünün gerekçesinde de getirilen teminat şartının bu işlevi açıkça zikredilmektedir[83].

---

[80] BELGESAY Mustafa Reşit, **Dava Teorisi**, İstanbul, 1934, s.132, s.142-143; KURU Baki, **Hukuk Muhakemeleri Usûlü C.I**, 6. Baskı, Demir, İstanbul, 2001, s.879; ARSLAN, **Dürüstlük Kuralı**, s.75, dn. 217.

[81] CANDEMİR, s. 45.

[82] *"**Madde 134/IV -** Satış isteyen alacaklı, borçlu, resmî sicilde kayıtlı ilgililer ile sınırlı ayni hak sahipleri dışında kalan kişilerce yapılan ihalenin feshi talebinde, talepte bulunulurken, ilgili **kişilerin muhtemel zararına karşılık olmak üzere** ihale bedelinin yüzde beşi oranında teminat gösterilmesi şarttır. Talebin reddine ilişkin kararın kesinleşmesinden itibaren bir ay içinde genel hükümlere göre **tazminat davasının açılmaması** hâlinde hükmedilen para cezasının 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümleri uyarınca tahsili için durum mahkemece tahsil dairesine bildirilir. Tahsil dairesi alınan teminattan, bildirimin yapıldığı tarihten itibaren üç ay içinde para cezasını tahsil etmezse talep hâlinde teminat ilgilisine iade edilir."*

[83] Madde 134 Hükümet Gerekçesi - *"Maddeye eklenen yeni üçüncü fıkrayla, "ihalenin feshi talebine ilişkin şartlar" yeniden belirlenmektedir. **Uygulamada ihalenin kesinleşmesine en-***

Yukarıda belirttiğimiz üzere ihalenin feshi şikâyeti, taşınmazın alıcıya teslimini engellemektedir. İhalenin feshi süreci kesinleşene kadar ihale konusu malın değeri düşebilir ya da alıcı malın yeniden satışına ilişkin bir fırsatı kaçırabilir. Böyle bir durumda eğer ihalenin feshi talebinin kötüniyetli olduğu tespit edilirse ihale alıcısının zararının tazminini talep etmesi mümkündür. Nitekim 7343 sayılı Kanun ile yapılan değişiklik öncesinde de Yargıtay'ın bu yönde vermiş olduğu kararlar mevcuttur[84]. Bununla birlikte anılan hüküm, yalnız ihalenin feshi için değil, ilgililerin zararına sebep olan tüm kötüniyetli şikayet başvurularının tazminat davasına tâbi olduğu sonucuna varılmasını kolaylaştırmaktadır.

Şikayet yoluna başvurudan kaynaklı tazminat talebinin kabulü için kanaatimizce şikayetin haksız nitelikte olması tek başına kusur şartının mevcudiyeti için yeterli değildir. Bunun için şikâyetin kötüniyetli olması da gerekmektedir. Nitekim 134/IV hükmünde yapılan değişikliğe ilişkin hükümet gerekçesinde de "*haksız ve kötü niyetli ihalenin feshi talepleri"* denilmekte olup, kötüniyetin yani şikayetin haksızlığını bilerek ya da bilebilecek durumda olarak şikayete başvurunun varlığının bu yönde bir tazminat talebi için gerekli olduğu sonucuna ulaşılabilir.

3. HMK m. 329 Hükmünün Uygulanabilirliğinin Değerlendirilmesi

Kötüniyetli şikâyetin sonuçları ile ilgili esas olarak incelenmesi gereken, HMK m. 329'da dava hakkının (aynı zamanda savunma hakkının) kötüye kullanılması konusunda öngörülen yaptırımların kötüniyetli şikâyet için

gel olmak amacıyla haksız ve kötü niyetli olarak ihalenin feshinin talep edildiği müşahede edilmektedir*. Hak arama hürriyetine engel olmaksınız, bu tür haksız ve kötü niyetli taleplerin önlenmesi amacıyla düzenleme yapılmaktadır. Buna göre "satış isteyen alacaklı, borçlu veya resmi sicilde kayıtlı ilgililer ile sınırlı ayni hak sahiplerinin dışında kalan kişilerce ihalenin feshi talebinin yapılması halinde", ihale bedeli üzerinden nispi harç alınacak ve talebin reddi halinde bu harç iade edilmeyecektir.*

*Maddeye eklenen yeni dördüncü fıkrayla, "**haksız ve kötü niyetli olarak yapılan ihalenin feshi talebi nedeniyle, ilgililerin oluşması muhtemel zararlarının karşılanabilmesi amacıyla"** teminat yatırma zorunluluğu getirilmektedir."*

[84] *"Davaya konu olayda; davacının ihale yoluyla aldığı taşınmazı geç teslim almasının ve bu sebeple oluşan zararının nedeni davalının açmış olduğu ve yasal dava açma hakkının sınırlarının aşıldığı ihalenin feshi davasıdır. İhalenin feshi davası nedeniyle davacı taşınmazı geç teslim almıştır. Oluşan zararla davalının eylemi arasında uygun illiyet bağı da mevcut olup davacının taşınmazını geç teslim almasından kaynaklanan zararının kapsamı belilenerek sonucuna göre karar verilmesi gerekirken eksik inceleme ve yanılgılı değerlendirme ile davanın reddine karar verilmesi doğru olmamış ve bu durum kararın bozulmasını gerektirmiştir."* Y. 4. HD, E. 2017/3553, K. 2018/1561, 6.3.2018 T. (Lexpera)

uygulama alanı bulmayacağıdır. Meselenin esasına geçmeden önce ilgili kanun maddesini paylaşmak doğru olacaktır:

> ***"Kötüniyetle veya haksız dava açılmasının sonuçları***
>
> ***MADDE 329- (1)*** *Kötüniyetli davalı veya hiçbir hakkı olmadığı hâlde dava açan taraf, yargılama giderlerinden başka, diğer tarafın vekiliyle aralarında kararlaştırılan vekâlet ücretinin tamamı veya bir kısmını ödemeye mahkûm edilebilir. Vekâlet ücretinin miktarı hakkında uyuşmazlık çıkması veya mahkemece miktarının fahiş bulunması hâlinde, bu miktar doğrudan mahkemece takdir olunur.*
>
> ***(2)*** *Kötüniyet sahibi davalı veya hiçbir hakkı olmadığı hâlde dava açan taraf, bundan başka beşyüz Türk Lirasından beşbin Türk Lirasına kadar disiplin para cezası ile mahkûm edilebilir. Bu hâllere vekil sebebiyet vermiş ise disiplin para cezası vekil hakkında uygulanır."*

HMK'nın 329. maddesi Anayasa'nın 36. maddesinde yer verilen hak arama özgürlüğüne ilişkin olarak dürüstlük kuralı tarafından çizilen sınırın yansımasıdır.[85] Her ne kadar madde başlığı sadece kötüniyetle veya haksız dava açılması dese de hüküm hem davacıya hem de davalıya hitap etmektedir. Her ne kadar maddenin başlığından ve içeriğinden belirtilen yaptırımların davacıya uygulanması için davacının haksız çıkmasının ve hiçbir hakkının bulunmamasının yeterli olduğu gibi bir anlam çıksa da davacının aynı zamanda haksızlığını bilebilecek durumda olması ve dava hakkını kötüye kullanma iradesini taşıması yani kötüniyetli olması aranmaktadır[86].

Anılan madde dava hakkının kötüye kullanımında iki ayrı yaptırım öngörmektedir. Birinci fıkrada diğer tarafın kendi vekiliyle kararlaştırdığı vekâlet ücretinin tamamı ya da bir kısmının ödenmesidir. Bu yaptırıma göre kötüniyetli taraf, haksız çıkması sebebiyle ödemesi gereken yargılama gideri olan vekalet ücretinin (HMK m. 323/I-ğ) yanında akdi vekalet ücretine de mahkûm edilmektedir. Bu hükme AAÜT m.23'te de yer verilmiştir. Bizce

---

[85] ARSLAN, **Dürüstlük Kuralı**, s. 71; CANDEMİR, s. 44.

[86] BELGESAY, Dava Teorisi, s. 126; ARSLAN, **Dürüstlük Kuralı**, s. 76; UMAR Bilge, **Hukuk Muhakemeleri Kanunu Şerhi,** 2. Bası, Yetkin Yayınları, Ankara 2014, s. 958; ÖZEKES Muhammet, "Yargılamada Dürüstlük Kuralına Aykırı Davranan Taraf Aleyhine Hükmedilecek Vekalet Ücreti (HUMK m. 412; AvK m.169)", **MİHDER**, S: 2005-1, s. 34-35 (ss. 29-49); CANDEMİR, s. 46.

bu yaptırım, kanuni götürü tazminatı niteliği taşımaktadır[87]. İkinci fıkrada öngörülen yaptırım ise disiplin para cezasıdır. Her ne kadar HMK m. 329 hükmü bu iki yaptırımın, kötüniyetli davacı/davalı için kümülatif olarak uygulanmasını öngörmüşse de birinci fıkradaki yaptırım neredeyse hiç uygulanmamaktadır[88].

Söz konusu hüküm, amacı ile birlikte düşünüldüğünde esasında kötüniyetli şikâyetlerin önüne geçilmesi için işlevseldir. Bununla birlikte hükmün şikâyet yoluna uygulanmasında bazı engeller mevcuttur. Temel sorun, HMK m. 329 hükmünün "dava" hakkının kötüye kullanılmasını yaptırıma tâbi kılmasıdır. Şikâyet ise ekseriyetle kabul edilen görüşe göre bir dava değil, icra-iflâs hukukuna özgü bir hukuki yol niteliğindedir[89]. Şikâyet dava olmadığından, davaya özgü fer'i müdahale gibi kurumların şikâyet prosedüründe yeri olmadığı kabul edilmektedir[90]. Aynı şekilde, şikâyet dava olarak kabul edilmediğinden kötüniyetli dava açılmasına özgü yaptırımların da kötüniyet-

---

87 CANDEMİR, s. 98-99; doktrinde ve yargı kararlarında bu yaptırımın tazminat niteliğinde olduğu ifade edilmektedir. Bkz. BİLGE Necip / ÖNEN Ergun, **Medeni Yargılama Hukuku Dersleri**, 3. Baskı, Sevinç Matbaası, Ankara, 1978, s. 338; Y. 9. HD E. 2012/16140, K. 2014/18551, 9.6.2014 T. (Kazancı): *"Yargılama giderlerinden sayılan ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun 323'üncü, Avukatlık Kanunu'nun 169'uncu ve Avukatlık Ücret Tarifesinin 1'inci maddelerinde düzenlenen, ancak müstakil bir varlığı olmayan ve ait olduğu davanın konusunu teşkil eden hak ve alacağa sıkı sıkıya bağlı bulunan avukatlık ücretinin, davada haksız çıkan tarafa yükletilmesi gerekir. Zira, haksız davranışta bulunan bir kimsenin, bu haksız davranışının bütün sonuçlarından sorumlu tutulması, hukukun genel kurallarındandır. Konuya ilişkin 6100 sayılı Yasanın 329'uncu maddesinin birinci fıkrası bu ilkeye dayanmaktadır."*

88 ATALAY Oğuz, **Pekcanıtez Usûl Medeni Usûl Hukuku**, 15. Bası, On İki Levha, İstanbul, 2017, s. 2395; ÖZEKES, **Vekalet Ücreti**, s. 47; istisnai bir örnek olarak bkz. Y. 19. HD E. 2014/6570, K. 2014/10452, T. 3.6.2014, (Kazancı):*"Mahkemece, toplanan delillere göre, bononun protokolle teminat olarak davacılara verildiği, taraflar arasındaki protokolün düzenlenme sebebi olan davanın davacı aleyhine red ile sonuçlanması nedeniyle bononun bedelsiz kaldığı, davacının dava açmakta **kötüniyet**li olduğu, gerekçesiyle davanın reddine, davacının HMK 329/1 maddesi gereğince davalı tarafın 5.420 TL vekalet ücreti ile HMK'nın 329/2 maddesi gereğince 500 TL disiplin para cezasına mahkum edilmesine karar verilmiş, hüküm davacı şirket temsilcisi tarafından temyiz edilmiştir."*

89 ÜSTÜNDAĞ, s. 7; KURU, **El Kitabı**, s. 103 - 104; MUŞUL, **Şikâyet**, s. 57; PEKCANITEZ/SİMİL, s. 27 vd.; YILMAZ, s. 102; PEKCANITEZ/ATALAY/SUNGURTEKİNÖZKAN/ ÖZEKES, s. 60; ARSLAN/YILMAZ/TAŞPINAR AYVAZ/HANAĞASI, s. 76; ATALI/ERMENEK/ERDOĞAN, s. 52; FAVRE Antoine, **Droit Des Poursuites**, 3e édition, Edition Universitaires Fribourg Suisse, Fribourg 1974, s. 59, 78-79; DIETH/ WOHL, **KUKO SchKG**, Art. 17, N.7; ERARD, **CR LP**, Art. 17, N. 3.

90 PEKCANITEZ Hakan / MERİÇ Nedim, **Medeni Usûl Hukukunda Fer'i Müdahale**, Vedat, İstanbul, 2020, s. 109 - 110; *"İcra mahkemelerinde şikâyette müdahale yolu ile katılma mümkün olmadığından, ...'nin temyiz talebinin reddine"* Y. 12. HD E. 2018/10353, K. 2019/13499, 25.09.2019 (Lexpera).

li şikâyette uygulama alanı bulamayacağı söylenebilecektir. Keza şikâyette davalı da mevcut olmadığından ve cebri icra organı tarafından gerçekleştirilen işlemler şikâyetin konusunu teşkil ettiğinden HMK m. 329'un şikâyetin karşı tarafı yönünden de uygulama bulması mümkün değildir.

İtiraz noktası teşkil edebilecek bir diğer husus, kötüniyetli şikâyete dair İİK'da herhangi bir özel düzenlemenin ya da HMK m. 329 hükmüne atfın mevcut olmamasıdır[91]. Halbuki icra mahkemesi kararına karşı kötüniyetle istinaf başvusunda bulunulması hali için İİK m. 363/II ve III'te özel bir düzenleme getirilmiş ve HMK m. 329'a (HUMK m. 422) gönderme yapılmıştır[92]. Keza, mehaz kanun İsvİİK m. 20*a*'da konuya ilişkin bir düzenlemenin mevcut olduğundan bahsetmiştik.

Doktrinde aksi yöndeki görüşü savunan UMAR'a göre ise şikâyet bir dava niteliğindedir[93]. Bu görüşün benimsendiği durumda şikâyet bir dava olarak kabul edileceğinden HMK m. 329 hükmünün şikâyet için de uygulanması önünde bir engel bulunmayacaktır. Nitekim, UMAR'ın makalesinde belirttiği gibi Anayasa'nın, Anayasa'ya aykırılık itirazına ilişkin 152. maddesinde *"**bir davaya bakmakta olan mahkeme**, uygulanacak bir kanun veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin hükümlerini Anayasaya aykırı görürse veya taraflardan birinin ileri sürdüğü aykırılık iddiasının ciddi olduğu kanısına varırsa, Anayasa Mahkemesinin bu konuda vereceği karara kadar davayı geri bırakır."* denilmesine rağmen icra mahkemelerinin (icra tetkik mercii) AY m. 152/I'deki bu yetkiyi kullanabileceğine dair AYM kararları mevcuttur[94].

Yargıtay'ın da şikâyet yargılamasında HMK m. 329'un uygulanması gerektiğini belirttiği kararları mevcuttur. Yüksek Mahkeme, ihalenin feshine dair bazı kararlarında, HMK m. 329'un uygulanması gerektiğini ifade etmektedir[95]. Yargıtay'ın bir başka kararında, üçüncü kişilere gönderilen haciz

---

91 *ANSAY*, bizde kötüniyetli şikâyete ilişkin bir düzenleme olmadığını, İsviçre'de ise 1919 tarihli Nizamname'de para cezası yaptırımının düzenlendiğini belirtmekle yetinmiş, HUMK m. 421'in uygulanacağına dair herhangi bir açıklama yapmamıştır (ANSAY, s. 32).

92 İİK m. 364/II'nin m. 363'e yaptığı göndermeye göre kötüniyetli temyiz halinde de HMK m. 329 uygulama alanı bulacaktır.

93 UMAR Bilge, "KURU/ARSLAN/YILMAZ'ın İcra ve İflâs Hukuku Ders Kitabı Üzerine Gözlemler" (Gözlemler), **75.Yaş Günü İçin Prof.Dr.Baki KURU Armağanı**, TBB Yayınları, Ankara, 2004, s. 695 vd. (ss.685 - 704); UMAR, **Şerh**, s. 106

94 AYM E. 2013/35, K. 2013/75, 6.6.2013 (RG T. 22.11.2013 S. 28829).

95 *"Somut olayda fesih talebinde bulunan şikâyetçi, takip dosyasında alacaklı-borçlu ve tapu sicilinde ilgili olmadığı gibi, pey sürmek suretiyle ihaleye de iştirak etmemiştir. Bu nedenlerle ihalenin feshi davası açmasına yasal imkan yoktur. Mahkemece, istemin aktif husumet yoklu-*

ihbarnamelerine karşı şikâyette bulunan borçlunun şikâyetinin de HMK m. 329 kapsamında değerlendirilmesi gerektiği zikredilmiştir[96]. Bir başka örnekte, icra müdürlüğünün, alacaklı vekilinin talebi doğrultusunda işlem yapmasına rağmen aynı alacaklı vekilinin şikâyette bulunması hiçbir hakkı bulunmadığı halde dava açma olarak nitelendirilmiş ve HMK m. 329'un uygulanması hususunun değerlendirilmesi gerektiği vurgulanmıştır[97].

Yargıtay'ın bu uygulaması, en azından kötüniyetli şikâyetlerin tıpkı kötüniyetli dava ve kanun yolu başvurularında olduğu gibi cezalandırılmasına

---

ğu nedeniyle reddedilerek şikâyetçi aleyhine para cezasına hükmedilmemesi gerekirken, işin esasının incelenerek şikâyetçinin %10 para cezası ile mahkumiyetine karar verilmesi isabetsizdir.

Öte yandan dava tarihi itibariyle yürürlükte bulunan 1086 Sayılı HUMK'nun 421. maddesi gereğince "Kötü niyetli davalı veya hiçbir hakkı olmadığı halde dava açan taraf, yargılama giderlerinden başka, diğer tarafın vekiliyle aralarında kararlaştırılan vekâlet ücretinin tamamı veya bir kısmını ödemeye mahkum edilebilir. Vekâlet ücretinin miktarı hakkında uyuşmazlık çıkması veya mahkemece miktarın fahiş bulunması halinde, bu miktar doğrudan mahkemece takdir olunur." Aynı kanunun 422.maddesine göre ise "Kötü niyet sahibi davalı veya hiçbir hakkı olmadığı hâlde dava açan tarafa ayrıca mahkemece beş yüz Türk Lirasından beş bin Türk Lirasına kadar idarî para cezası verilir. Bu hâllere vekil sebebiyet vermiş ise, idarî para cezası vekil hakkında uygulanır." Aynı düzenlemeye 01.10.2011 tarihinde yürürlüğe giren 6100 Sayılı HMK'nun 329. maddesinde de yer verilmiştir.

Şikâyetçi vekili, temyiz dilekçesinde davanın aktif husumet yokluğu nedeniyle reddine karar verilmesi gerekirken, işin esasının incelenerek müvekkili aleyhine %10 para cezasına hükmedilmesini temyize konu etmiş ve kararın sadece bu yönden bozulmasını istemiş olup, temyiz dilekçesi içeriği nazara alındığında, mahkemece, davacının hiçbir hakkı olmadığı halde kötü niyetle dava açıp açmadığının, davanın açıldığı tarih olan 20.06.2011 tarihi itibariylle uygulanması gereken HUMK'nun 422. maddesi gereğince değerlendirilmesi ve sonucuna göre bir karar verilmesi gerekirken, bu hususun gözardı edilmesi de doğru bulunmamıştır." (Y. 12. HD, E. 2012/5389, K. 2012/19170, 05.06.2012 (Legalbank).

[96] *"Mahkemece, şikâyete konu İstanbul 8.İcra Müdürlüğü'nün 2010/16852 esas sayılı takip dosyasında borçluya haciz ihbarnamesi gönderilmesine ilişkin talep ve tebligat bulunmamasına rağmen, şikâyetçinin ısrarla hiçbir hakkı olmadığı halde kötü niyetle dava açıp açmadığının, davanın açıldığı tarih olan 19.04.2012 tarihi itibariyle uygulanması gereken HMK'nun 329. maddesi gereğince değerlendirilmesi ve sonucuna göre bir karar verilmesi gerekirken, bu hususun gözardı edilmesi doğru bulunmamıştır."* Y. 12. HD, E. 2013/23628, K. 2013/32698, 21.10.2013 (Lexpera).

[97] *"Şikâyetçi alacaklı vekili, ilk olarak 04.06.2012 tarihli talebi ile borçlunun anne, baba ve kardeşlerini gösterir şekilde vukuatlı nüfus kaydının çıkartılması için talepte bulunmuş, icra müdürlüğünce bu talep yerine getirilerek 08.06.2012 tarihli borçlunun anne, baba ve kardeşlerini gösterir şekilde vukuatlı nüfus kaydının dosyaya alındığı tespit edilmiştir. Alacaklı vekilinin 25.06.2012 tarihli aynı talebi icra müdürlüğünce vukuatlı nüfus kaydının dosyada olduğu gerekçesiyle reddedilmiştir. Vukuatlı nüfus kayıtlarının icra dosyasında bulunmasına rağmen mahkemece, davacının ısrarla hiçbir hakkı olmadığı halde kötü niyetle dava açıp açmadığının, davanın açıldığı tarih olan 03.07.2012 tarihi itibariyle uygulanması gereken HMK'nun 329. maddesi gereğince değerlendirilmesi ve sonucuna göre bir karar verilmesi gerekirken, bu hususun gözardı edilmesi doğru bulunmamıştır."* Y. 12. HD, E. 2012/23803, K. 2013/405, 15.1.2013 T. (Lexpera).

yönelik ihtiyacı ortaya koyar niteliktedir. Yine de bizim düşüncemize göre İİK'da en azından HMK m. 329'a atıf yapan bir kanuni düzenlemeye yer verilmesi belirlilik ilkesi açısından da en doğru çözüm olacaktır[98]. Bu kabul ile birlikte İcra İflâs Hukuku'nun amacına ulaşılabilmesi açısından önemli bir sorun çözülmüş olacaktır. Nitekim İİK'nun aksine İsvİİK Art. 20a hükmünün varlığı da böyle bir hükme ihtiyaç olduğunu doğrulamaktadır.

SONUÇ

İcra-iflâs hukukuna özgü bir hukuki yol olan şikâyet, bu hukuk disiplininde hak arama özgürlüğünün uzantısı olarak yer almaktadır. Bununla birlikte diğer hukuki yollara başvuru haklarında olduğu gibi şikâyet yoluna başvuru hakkı da sınırsız değildir. Dürüstlük kuralı başlıca sınırlardan birini teşkil etmektedir. Her ne kadar, icra-iflâs hukukunda dürüstlük kuralının ikincilliği çok daha somut bir şekilde gündeme gelecek olsa da bu durum, dürüstlük kuralının hiçbir şekilde uygulanmayacağı anlamına gelmemektedir.

İİK'da dürüstlük kuralının yansıması olarak kabul edilebilecek muhtelif hükümler mevcut olsa da şikâyet hakkının kötüye kullanımına ilişkin genel nitelikte bir hüküm bulunmamaktadır. Bu durum kötüniyetli şikâyet başvurularına uygulanacak yaptırımın tespitinde güçlüğe sebep olmaktadır. Oysaki mehaz kanun olan İsvİİK'da kötüniyetli ve takibi akamete uğratmayı amaçlayan şikâyet başvurularının yaptırıma tâbi kılınması söz konusudur.

Hukuki yarar yokluğu başta olmak üzere, şikâyetin gerekçesiz olması veya şikâyetin açık bir şekilde icra prosedürünü sürüncemede bırakmaya yöneldiği haller kötüniyetin varlığına işaret edebilecektir. Bununla birlikte, şekle aykırılığın dürüstlük kuralına aykırı şekilde ileri sürülmesi ve çelişki yasağı kuralı, şikâyet hakkının kötüye kullanımı hususunda dikkate alınabilecek ölçütleri sunmaktadır. Kötüniyetli şikâyetlerin en çok gündeme gelebileceği durum olarak ise ihalenin feshi süreci karşımıza çıkmaktadır.

Mevcut kanuni düzenlemeler çerçevesinde kötüniyetli şikâyetin iki somut yaptırımı olduğunu söyleyebiliriz. Birincisi, şikâyetin, dürüstlük kuralına aykırılık nedeniyle reddedilmesidir. İkincisi ise kötüniyetli şikâyet nede-

---

[98] PEKCANITEZ/SİMİL de İsvİİK Art. 20a'yı örnek göstererek hukukumuzda kötüniyetle şikâyet yoluna başvuru karşısında para cezasının yasal zemine kavuşturulması gerektiğini belirtmektedir (PEKCANITEZ/SİMİL, s. 411).

niyle uğranılan zararın genel hükümlere göre tazminidir. Bunların dışında ise HMK m. 329'da kötüniyetli dava için öngörülen yaptırımların şikâyet için uygulanıp uygulanmayacağı konusunu çözmek gerekmektedir. Şikâyetin genel olarak doktrin ve Yargıtay uygulamasında dava olarak kabul edilmemesi, icra-iflâs hukukuna özgü bir hukuki yol olarak kabul edilmesi, mezkur hükmün doğrudan uygulanmasına engel teşkil etmektedir. Bununla birlikte Yargıtay'ın, kötüniyetli şikâyetler için HMK m. 329 hükmünün uygulanmasını öngördüğü içtihatları da mevcuttur. Bizim görüşümüze göre konunun, en azından HMK m. 329'a atıf yapan bir kanun maddesinin ihdasıyla çözümlenmesi en doğrusudur.

KISALTMA CETVELİ

AAÜT : Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi
AİHM : Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi
AİHS : Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi
Art. : Article
AYM : Anayasa Mahkemesi
AÜHFD : Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
bkz. : Bakınız
C : Cilt
CPC : İsviçre Medeni Yargılama Kanunu (Code de Procédure Civile Suisse)
dn. : dipnot
E. : Esas
GÜHFD : Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
HD : (Yargıtay) Hukuk Dairesi
HGK : (Yargıtay) Hukuk Genel Kurulu
HMK : 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu
HUMK : 1086 sayılı Hukuk Usûlü Muhakemeleri Kanunu
İBBGK : İçtihadı Birleştirme Hukuk Genel Kurulu
İBHGK : İçtihadı Birleştirme Hukuk Genel Kurulu
İİK : 2004 Sayılı İcra ve İflâs Kanunu
İsvİİK : 11 Nisan 1889 tarihli İsviçre Para Alacaklarının Takibi ve İflâs Kanunu (Loi Fédérale Du 11 Avril 1889 Sur La Poursuite Pour Dettes Et La Faillite)
K. : Karar
karş. : karşılaştırınız
m. : madde
N. : Paragraf
RG : Resmî Gazete
S : Sayı
s. : sayfa
T. : Tarih
TBB : Türkiye Barolar Birliği
TBK : 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu
TMK : 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu
vd. : ve devam
Y : Yargıtay

KAYNAKÇA

AKYOL Şener, **Dürüstlük Kuralı ve Hakkın Kötüye Kullanılması Yasağı** 2. Bası, Vedat, İstanbul, 2006.

ALTAŞ Hüseyin, **Şekle Aykırılığın Olumsuz Sonuçlarının Düzeltilmesi**, Yetkin, Ankara, 1998.

ANSAY Sabri Şakir, **Hukuk İcra ve İflâs Usûlleri**, 5. Bası, İstiklal Matbaası, Ankara, 1960.

ARSLAN Aziz Serkan, **İcra Takip İşlemleri**, Yetkin, Ankara, 2018.

ARSLAN Ramazan, **İcra- İflâs Hukukunda İhale ve İhalenin Feshi**, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, Ankara, 1984.

ARSLAN Ramazan, **Medeni Usûl Hukukunda Dürüstlük Kuralı**, S Yayınları, Ankara, 1989 (Kısaltma: ARSLAN, Dürüstlük).

ARSLAN Ramazan/ YILMAZ, Ejder/ TAŞPINAR AYVAZ, Sema/ HANAĞASI, EMEL, **İcra ve İflâs Hukuku**, 5. Baskı, Yetkin, Ankara, 2019.

AŞIK İbrahim, **İcra Sözleşmeleri**, Turhan Kitabevi, Ankara 2005.

ATALAY Oğuz, **Pekcanıtez Usûl Medeni Usûl Hukuku**, 15. Bası, On İki Levha, İstanbul 2017.

BELGESAY Mustafa Reşit, **Dava Teorisi**, İstanbul, 1934 (Kısaltma: BELGESAY, Dava Teorisi).

BELGESAY Mustafa Reşit, **İcra ve İflâs Hukuku**, Marifet Basımevi, İstanbul, 1945 (Kısaltma: BELGESAY, İcra).

BERKİN Necmeddin, **İcra Hukuku Dersleri**, 2. Bası, Hamle Matbaası, İstanbul, 1969.

BİLGE Necip / ÖNEN Ergun, **Medeni Yargılama Hukuku Dersleri**, 3. Baskı, Sevinç Matbaası, Ankara, 1978.

BOHNET François **Commetnaire Romand Code de Procedure Civile**, 2é édition, Helbing Lichtenhahn Verlag, 2019, Art. 52.

CANDEMİR Mehmet Ünsal, **Medeni Usûl Hukukunda Kanun Yollarına Kötüniyetle Başvuru**, Sümer, İstanbul, 2022.

CHABLOZ Isabelle, **Petit Commentaire Code de Procedure Civile**, Helbing Lichtenhahn Verlag, 2020, Art. 52.

COMETTA Flavio / MÖCKLİ Urs, **Basler Kommentar Bundesgesetz über Schuldbetreibung und Konkurs**, 3. Auflage, Basel, 2021, Art. 20a (Kısaltma: BSK SchKg).

ÇON Ömer, **İhalenin Feshi (İcra ve İflâs Kanunu Madde 134)**, Yetkin Yayınları, Ankara, 2021.

DIETH Marcus / WOHL Georg J., **Kurzkommentar Schuldbetreibungs- und Konkursgesetz SchKG,** (Herausgeber: Daniel HUNKELER), 2. Auflage, Helbing Lichtenhahn Verlag, Zurich, 2014 Art. 20a (Kısaltma: KUKO SchKg).

DURAL Mustafa/ SARI Suat, **Türk Özel Hukuku Cilt I: Temel Kavramlar ve Medeni Hukukun Başlangıç Hükümleri**, Filiz, İstanbul, 2018, s. 116.

EDİS Seyfullah, **Medeni Hukuka Giriş ve Başlangıç Hükümleri**, Sevinç Matbaası, Ankara, 1979.

EGGER A., **İsviçre Medeni Kanunu Şerh Giriş ve Kişinin Hukuku**, (Çev: Volf Çernis), Yeni Cezaevi Basımevi, Ankara, 1947.

ERARD Pauline, C**ommentaire Romand Poursuite et Faillite**, Helbing Lichtenhahn Verlag, Basel, 2005, Art. 17, Art. 20 (Kısaltma: ERARD, CR LP).

EREN Fikret, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, 25. Baskı, Yetkin, Ankara, 2020.

ERMENEK İbrahim, "Medeni Usûl Hukukunda Şekilcilik", **GÜHFD**, Sayı: 2000/1-2, ss. 142 - 180.

FAVRE Antoine, **Droit Des Poursuites**, 3e édition, Edition Universitaires Fribourg Suisse, Fribourg, 1974.

GİRİTLİOĞLU Necla, **Dürüstlük Kuralları, Hakkın Kötüye Kullanılması Yasağı, Özellikle Şekil Eksikliğinden Dolayı Geçersizliğin Hakkın Kötüye Kullanılması Yasağı ile Sınırlandırılması**, İstanbul, 1989.

GULDENER Max, "Hukuk Muhakemeleri Usûlünde Afaki Hüsnüniyet Esası", (Çev: Tahir Çağa), **AÜHFD**, 1946/2, s. 647-667.

HANAĞASI Emel, **Davada Menfaat**, Yetkin Yayınları, Ankara, 2009.

İMRE Zahit, **Medeni Hukuka Giriş**, İstanbul, 1971.

KARSLI Abdurrahim, **İcra ve İflâs Hukuku**, Alternatif Yayıncılık, 4. Bası, İstanbul, 2014 (Kısaltma: KARSLI, İcra-İflâs).

KARSLI Abdurrahim, **Medeni Usûl Hukukunda Usûli İşlemler**, İstanbul, 2001.

KOCAYUSUFPAŞAOĞLU Necip, **Borçlar Hukukuna Giriş, Hukuki İşlem, Sözleşme**, 6. Bası, Filiz, İstanbul, 2014.

KONURALP Cengiz Serhat, **İcra ve İflâs Hukukunda İhtiyati Tedbirler**, On İki Levha, İstanbul 2013.

KURU Baki, **Hukuk Muhakemeleri Usûlü C.I**, 6. Baskı, Demir, İstanbul, 2001.

KURU Baki, **İcra ve İflâs Hukuku El Kitabı**, 2. Bası, Adalet, Ankara, 2013 (Kısaltma: El Kitabı).

MAIER Philip / VAGNATO Ivan, **Kommentar zum Bundesgesetz über Schuldbetreibung und Konkurs SchKG**, (Herausgeber: Jolanta Kren KOSTKİEWİCZ/ Dominik VOCK), 4. Auflage basierend auf der 1911 erschienenen 3. Auflage von Carl Jaeger, Schulthess, Zürich 2017, Art. 20a (Kısaltma: SK SchKG).

MUŞUL Timuçin, **İcra ve İflâs Hukuku Cilt I**, 6. Baskı, Adalet, Ankara, 2013 (Kısaltma: MUŞUL, İcra ve İflâs).

MUŞUL Timuçin, **İcra ve İflâs Hukukunda Şikâyet**, 2. Baskı, Adalet, Ankara, 2018 (Kısaltma: MUŞUL, Şikâyet).

OĞUZMAN M. Kemal / BARLAS Nami, **Medeni Hukuk**, 22. Bası, Vedat, İstanbul, 2016.

ÖZEKES Muhammet, **İcra Hukukunda Temel Hak ve İlkeler**, Adalet, Ankara, 2009 (Kısaltma: ÖZEKES, İlkeler).

ÖZEKES Muhammet, "Yargılamada Dürüstlük Kuralına Aykırı Davranan Taraf Aleyhine Hükmedilecek Vekalet Ücreti (HUMK m. 412; AvK m.169)", **MİHDER**, S: 2005-1, ss. 29-49. (Kısaltma: ÖZEKES, Vekalet Ücreti).

PEKCANITEZ Hakan / ATALAY Oğuz / SUNGURTEKİN ÖZKAN Meral / ÖZEKES Muhammet, **İcra ve İflâs Hukuku Ders Kitabı**, 7. Bası, On İki Levha, İstanbul, 2020.

PEKCANITEZ Hakan / MERİÇ Nedim, **Medeni Usûl Hukukunda Fer'i Müdahale**, Vedat, İstanbul, 2020.

PEKCANITEZ Hakan / SİMİL Cemil, **İcra - İflâs Hukukunda Şikâyet**, 2. Baskı, Vedat, İstanbul, 2017.

POSTACIOĞLU İlhan E., **İcra Hukuku Esasları**, Fakülteler Matbaası, İstanbul, 1982.

SEROZAN Rona, **Medeni Hukuk: Genel Bölüm/Kişiler Hukuku**, 8. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2018.

TAHİROĞLU Fatih, **Medeni Usûl Hukukunda Re'sen Araştırma İlkesi**, On İki Levha, İstanbul, 2021.

UMAR Bilge, **Hukuk Muhakemeleri Kanunu Şerhi,** 2. Bası, Yetkin Yayınları, Ankara, 2014 (Kısaltma: UMAR, Şerh).

UMAR Bilge, **İcra ve İflâs Hukukunun Tarihi Gelişmesi ve Genel Teorisi**, İstiklal Matbaası, İzmir, 1973.

UMAR Bilge, "KURU/ARSLAN/YILMAZ'ın İcra ve İflâs Hukuku Ders Kitabı Üzerine Gözlemler" (Gözlemler), **75.Yaş Günü İçin Prof. Dr. Baki KURU Armağanı**, TBB Yayınları, Ankara, 2004, ss.685 - 704.

UYAR Talih/ UYAR, Alper / UYAR, Cüneyt, **İcra Hukukunda Şikâyet**, Ankara, 2018.

ÜLKÜ Nazlı Gören, **İcra Hukukunda Ödeme Emri**, Arıkan, İstanbul, 2008.

ÜSTÜNDAĞ Saim, **İcra Hukukunun Esasları**, 8. Bası, İstanbul, 2004.

YILDIRIM M. Kâmil/ YILDIRIM Nevhis Deren, **İcra ve İflâs Hukuku**, Beta Yayıncılık, 7. Baskı, İstanbul, 2016.

YILMAZ Ejder, **Hukuk Sözlüğü**, 9. Baskı, Yetkin, Ankara, 2005, s. 1011.

YILMAZ Ejder, **İcra ve İflâs Kanunu Şerhi**, Yetkin Yayınları, Ankara, 2016.